

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

FORUM ZA
ODGOVORNO
POSLOVANJE

smart
KOLEKTIV

FONDACIJA ANA I VLADE
DIVAC

Korak po korak do nefinansijskog izveštaja

—
Priručnik za
kompanije

°catalyst

SRPSKI
FILANTROPSKI
FORUM

PRIVREDNA
KOMORA
SRBIJE
fbs7

Za izdavača:

Neven Marinović,
Smart kolektiv,
Svetozara Markovića 42,
Beograd

Autorka:

Svetlana Damnjanović

Uredila:

Milica Mišković

Lektura:

Marija Filipović

Dizajn:

Vjeko Sumić

Godina:

Beograd, 2021.

Publikacija je nastala kao deo Projekta za unapređenje okvira za davanje, koji finansira USAID, a sprovodi Koalicija za dobročinstvo, koju predvodi Fondacija Ana i Vlade Divac, a dodatno je čine: Trag fondacija, Smart kolektiv, Fondacija Katalist, Srpski filantropski forum, Forum za odgovorno poslovanje i Privredna komora Srbije.

Izrada ove publikacije omogućena je uz podršku američkog naroda, putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj publikacije isključivo je odgovornost autora/izdavača i ne odražava nužno stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.
Beograd, septembar 2021. godine

Korak po korak do nefinansijskog izveštaja

—

Priručnik za kompanije

FORUM ZA
ODGOVORNO
POSLOVANJE

smart
KOLEKTIV

Zahvalnost

Forum za odgovorno poslovanje i Smart kolektiv posebno se zahvaljuju pojedincima koji su učestvovali u nastanku ove publikacije i doprineli konstruktivnim komentarima i sugestijama, a među kojima su: Aleksandar Janjušević (Ministarstvo finansija), Vladimir Hrle (advokat, vođa ESG projekta za Srbiju, IFC), tim advokatske kancelarije Gecić law, tim revizorsko-konsultantske kuće PwC Srbija, Sanja Bunić (PKS), Dušan Stokić (PKS), Ivan Dolamić (Direktna banka), Željko Mitkovski (Fondacija Ana i Vlada Divac).

Zahvaljujemo se Privrednoj komori Srbije na podršci prilikom anketiranja potencijalnih obveznika i promociji ove teme. Posebno se zahvaljujemo kompanijama Coca-Cola HBC Srbija, Erste Banka i Bosis na ustupljenim primerima dobre prakse.

Ovim putem, zahvaljujemo se i Međunarodnoj finansijskoj korporaciji, članici Grupe Svetske banke na saradnji u okviru ESG programa, podržanog od strane Swiss State Secretariat for Economic Affairs (SECO), usmerenog na izgradnju kapaciteta nacionalnih partnerskih organizacija, među kojima je Smart kolektiv.

Sadržaj

Uvod

06

I DEO

1. Nefinansijsko izveštavanje – najvažniji pojmovi
2. Zašto nefinansijsko izveštavanje?
3. Kome su nefinansijski izveštaji namenjeni i šta zainteresovane strane mogu sazнати?
4. Okviri i standardi za nefinansijsko izveštavanje.
5. Principi nefinansijskog izveštavanja

18

II DEO

6. Nefinansijsko izveštavanje u kontekstu održivog razvoja - Evropsko iskustvo.
7. Broj kompanija koje objavljaju izveštaje o održivosti
8. Obavezno nefinansijsko izveštavanje - Evropska uporedna praksa.
  - 8.1 Direktiva o nefinansijskom izveštavanju.
  - 8.2 Direktiva o izveštavanju o korporativnoj održivosti
  - 8.3 Uredba o izveštavanju o održivom finansiranju.
  - 8.4 Uredba o taksonomiji
9. Obavezno nefinansijsko izveštavanje u Srbiji
10. Pitanja i odgovori o primeni zakonske obavezene finansijskog izveštavanja.
11. Preporuke za stvaranje podsticajnog okruženja za nefinansijsko izveštavanje u Srbiji

46

III DEO

12. Proces pripreme nefinansijskog izveštaja – osnovni koraci
  - Korak 1: Definišite osnovne parametre izveštaja.
  - Korak 2: Identifikujte materijalne teme.
  - Korak 3: Identifikujte jasne pokazatelje i prikupite odgovarajuće podatke.
  - Korak 4: Prezentacija i komunikacija.
  - Korak 5: Evaluacija i prikupljanje povratnih informacija.
13. Saveti za primenu principa nefinansijskog izveštavanja.
  - Uključenost zainteresovanih strana.
  - Kontekst održivosti
14. Verifikacija izveštaja – pružanje usluge nezavisnog uveravanja

Uvod

U savremenom društveno-ekonomskom kontekstu, pitanje održivosti poslovanja postaje sve značajnija tema, kako za same nosioce privrednih aktivnosti tako i za različite društvene aktere. S obzirom na sve složenije društvene izazove i sve naglašeniju potrebu za očuvanjem životne sredine, nameće se potreba za objavljivanjem, pored finansijskih pokazatelja, i nefinansijskih informacija u vezi sa poslovanjem, koje su bitne za sticanje celovite slike o poslovanju preduzeća i uticaju koji ostvaruje.

Investitori, kreditori i poslovni partneri u kalkulaciju rizika prilikom otpočinjanja saradnje uključiće i nefinansijske informacije koje upotpunjaju profil preduzeća, a mogu se odnositi na način upravljanja u kompaniji, radno okuženje, zaštitu životne sredine i sl. Potrošači sve češće žele da znaju kako je određeni proizvod nastao, koliko je bezbedan i kakve prakse podržavaju kupovinom. Građani i lokalni stanovnici žele da žive u čistom i zdravom okruženju koje nije opterećeno štetnim uticajima poslovnih aktivnosti i devastacijom prirodnog okruženja. I na kraju, države vide priliku da kroz povećanje transparentnosti informacija o uticajima koje poslovni sektor ostvaruje na društvo i životnu sredinu, kreiraju politike i mere koje bi usmerile aktivnosti poslovnog sektora ka zelenoj tranziciji i održivoj budućnosti.

Nefinansijsko izveštavanje, kao relativno nov koncept, intenzivno se razvija u poslednjih nekoliko decenija, prvenstveno na dobrovoljnoj bazi, kao potreba da se zainteresovanim stranama omogući uvid u pitanja u vezi sa poslovanjem koja su od šireg društvenog značaja. Kao rezultat potrebe da se standardizuje izveštavanje o velikom broju različitih i kompleksnih oblasti, nastaju prvi međunarodni okviri za izveštavanje. Među najpoznatijima i najprihvaćenijima su Međunarodni okvir za integrisano izveštavanje (eng. IIRF), Globalna inicijativa za izveštavanje (eng. GRI) i standardi koje je usvojio Odbor za standarde održivosti u računovodstvu (eng. SASB), o kojima će biti reči u nastavku publikacije.

U poslednjoj deceniji, nefinansijsko izveštavanje postaje i predmet regulacije. U tome prednjači Evropska unija, u kojoj je od 2018. godine, nakon transponovanja direktive br. 2014/95/EU u nacionalna zakonodavstva, nefinansijsko izveštavanje postalo obavezno za velike kompanije. Sa usvajanjem Zelenog dogovora u 2020. godini, nefinansijsko izveštavanje još više dobija na značaju, i dolazi do revizije direktive kako bi se poboljšali njeni efekti i pospešila tranzicija ka zelenoj ekonomiji i klimatskoj neutralnosti, o čemu će takođe biti reči u nastavku publikacije.

Nefinansijsko izveštavanje prepoznato je i na međunarodnom planu. U okviru Agen-

de Ujedinjenih nacija do 2030. godine, jedini potcilj koji je specifičan za biznis, u okviru Cilja 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja, odnosi se na podsticanje velikih kompanija da u svoje cikluse izveštavanja uključuju informacije o održivosti i meri se, u okviru pokazatelja 12.6.1, brojem objavljenih izveštaja o održivosti.

U Srbiji praksa izveštavanja o održivosti počinje nakon 2000. godine i u tesnoj je vezi sa intenzivnim razvojem koncepta društveno odgovornog poslovanja. Prvi izveštaji o održivosti po međunarodno priznatim metodologijama, kao što je GRI, u Srbiji se pojavljuju od 2008. godine. Iako ne postoji objedinjena evidencija, procena je da je do sada, na dobrovoljnoj bazi, dvadesetak velikih kompanija u Srbiji imalo praksu izdavanja izveštaja o održivosti.

Oslanjajući se na evropsku uporednu praksu, nefinansijsko izveštavanje uvedeno je u domaće zakonodavstvo usvajanjem izmena i dopuna Zakona o računovodstvu, u oktobru 2019. godine. Zakon je stupio na snagu 1. januara 2020. godine, sa odloženom primenom određenih odredbi zbog potrebnog vremena za prilagođavanje. Sa ciljem prikupljanja najčešćih pitanja i nedoumica povodom uvođenja zakonske obaveze nefinansijskog izveštavanja, a kako bi ta pitanja u okviru ove publikacije bila razjašnjena, Forum za odgovorno poslovanje i Savet za društveno odgo-

vorno poslovanje PKS sproveli su tokom juna 2021. anketu među potencijalnim obveznicima nefinansijskog izveštavanja. U ovoj publikaciji nalaze se odgovori na neka od postavljenih pitanja.

Publikacija je podeljena u dve tematske celine: 1) deo koji govori o kontekstu bitnom za razvoj nefinansijskog izveštavanja, obaveznom nefinansijskom izveštavanju u Evropskoj uniji i u Srbiji, i donosi preporuke za unapređenje stanja u ovoj oblasti; 2) deo koji predstavlja praktičan vodič za kompanije na putu ka izradi nefinansijskog izveštaja, sa savetima i primerima dobre prakse.

Pored očekivanja koja postavljaju brojne uključene strane, na kraju, bitno je naglasiti da nefinansijsko izveštavanje predstavlja svojevrstan alat, pre svega za same kompanije, kako bi dobro upravljale svojim resursima, pravovremeno planirale i na vreme identifikovale potencijalne rizike po poslovanje. Kao takvo, nefinansijsko izveštavanje podstiče kompanije da implementiraju relevantne procese i time unapređuju svoje poslovanje. Nefinansijsko izveštavanje bitno je prvenstveno za donosioce odluka u samoj kompaniji, a takođe, i kao sredstvo koje doprinosi boljoj saradnji i razumevanju između različitih sektora unutar kompanije i njihovom radu na zajedničkim ciljevima, a time i boljih performansi celog sistema.

Korak po korak
do nefinansijskog
izveštaja

—
Priručnik za
kompanije

I deo

1. Nefinansijsko izveštavanje – najvažniji pojmovi

Nefinansijskim informacijama obično se smatraju informacije o zaštiti životne sredine, socijalnim i upravljačkim aspektima poslovanja (skraćeno, engl. ESG).

Skraćenica **ESG (*Environmental, Social and Governance*)** odnosi se na skup faktora koji se tiču životne sredine, socijalnih i upravljačkih pitanja koje kompanije uzimaju u obzir pri upravljanju svojim poslovanjem, a investitori prilikom ulaganja, u pogledu rizika, uticaja i mogućnosti koje ovi faktori nose. Kada je u pitanju životna sredina, to mogu biti potencijalne ili stvarne promene fizičkog ili prirodnog okruženja kao što je npr. zagađenje, uticaji na biodiverzitet, emisije ugljenika, klimatske promene, korišćenje prirodnih resursa... Socijalni faktori mogu se odnositi na zdravlje i bezbednost na radu, lanac snabdevanja, raznolikost i inkluziju u radnom okruženju, dok se pitanja upravljanja mogu odnositi na postojanje struktura i procesa korporativnog upravljanja, kao što su upravljačka struktura, etičko ponašanje, upravljanje rizicima, objavljivanje podataka, transparentnost itd...

Nefinansijsko izveštavanje – koje se često naziva i „izveštavanje o održivosti“ ili „izveštavanje o društveno odgovornom poslovanju“, predstavlja sistematičan proces prikupljanja i objavljivanja nefinansijskih informacija, putem koga se definiše merenje performansi, kao i ciljevi održivog poslovanja. Nefinansijski izveštaj može biti objavljen kao posebna publikacija, uz korišćenje neke od metodologija za izveštavanje, kao što je Globalna inicijativa za izveštavanje (GRI), dok s druge strane, nefinansijske informacije mogu biti objavljene i u okviru integrisanog izveštaja o poslovanju.

Integrисано извеšтавање – процес који комбинује финансијско и нефинансијско извеšтавање у кохерентну целину, омогућавајући увид у начин на који компанија производи и дугорочно одржава вредност за друштво. Принципи на којима почиња интегрисано извеšтавање дефинисани су Међunarодним оквиrom за интегрисано извеšтавање (IIRC).

Društveno odgovorno poslovanje – подразумева одговорност компанија за директне и индиректне утицаје које имају на друштво и животну средину¹. Стoga је развој пракси нефинансијског извеšтавања уско повезан са развојем концепта друштвено одговорног пословања.

Održivost – Пословање у складу са принципима друштвене одговорности компанији омогућава одрžивост, односно могућност да се дугорочна развија доприносећи истовремено развоју друштва и очувању животне средине. Принцип одрžивости заснива се на међузависности економске и социјалне димензије, као и димензије животне средине, при чему се најбољи резултати постижу када су ове три димензије усклађене.

Zainteresovane strane – Све one групе на које компанија утиче својим пословањем, као и one које имају утицај на компанију – од централног су значаја како за постављање стратегија друштвене одговорности и одрžивости тако и за процес нефинансијског извеšтавања. Дигалог са интерним (нпр. власник фирме, запослени) и екстерним зainteresованим странама (нпр. купци, добалјачи, државне институције, невладине организације, пословне асоцијације, банке...) је полазна тачка у идентификацији prioritетних тема повезаних са одрživoшћу за компанију. Jedna od основних функција нефинансијског извеšтавања је да адекватно одговори на њихова очекивања, интересовања и забринутости у вези са утицајима компаније на друштво и животну средину.

---

¹— A renewed EU strategy 2011-14 for Corporate Social Responsibility, COM/2011/0681

2. Zašto nefinansijsko izveštavanje?

Proces nefinansijskog izveštavanja kompaniji omogućava da ostvari napredak u brojnim značajnim oblastima:

Veći pristup kapitalu i novim tržištima → Kompanije sa dobim ESG performansama imaju potencijal da poboljšaju pristup tržištima kapitala, kao i da ostvare veću fleksibilnost u pogledu vremena, roka dospeća i kamatnih stopa. Postojanje određenih praksi ponекад je i uslov za ulazak na nova tržišta.

Optimizacija poslovanja → Donošenje odluka na bazi dobre informisanosti: proces pripreme nefinansijskog izveštaja podrazumeva prikupljanje široke lepeze podataka koji rukovodstvu kompanije omogućavaju da naredne cikluse planiranja zasniva na čvrstim i proverenim činjenicama.

Bolje upravljanje rizicima → Prevencija rizika i kriza: nefinansijsko izveštavanje omogućava kompaniji da identifikuje rizike povezane sa značajnim temama, kao što su uticaj na životnu sredinu, radna prava, ljudska prava, i druga društvena pitanja. Upravljanje ovim rizicima zahteva donošenje strateških i investicionih odluka, koje će dugoročno doprineti izgradnji internih kapaciteta i razvijanju adaptivnih strategija.

Racionalna upotreba resursa → Ostvarivanje ušteda: uspostavljanje mehanizama za praćenje i merenje, koji su neizostavni deo procesa nefinansijskog izveštavanja, omogućava kompaniji precizan uvid u potrošnju različitih resursa, i predstavlja osnovu za planiranje i ostvarivanje ušteda.

Konkurentnost i diferenciranje na tržištu → Privlačenje i zadržavanje kupaca i kvalitetnih kadrova: pružanjem uvida u detaljne pokazatelje u vezi sa pristupom, ciljevima, i ostvarenim rezultatima, kompanija razvija čvršće odnose sa bazom kupaca, privlači nove kupce, kao i kvalitetne kadrove kojima je društvena odgovornost poslodavca važan faktor u donošenju karijernih odluka.

Jačanje poverenja → Bolja reputacija u poslovnoj i opštoj javnosti: pored transparentnog objavljivanja podataka, proces nefinansijskog izveštavanja podrazumeva i stalni dijalog sa zainteresovanim stranama, što doprinosi jačanju poverenja i reputacije.

Osim što donosi brojne prednosti samoj kompaniji, proces nefinansijskog izveštavanja od velikog je značaja i za njene zainteresovane strane – akcionare, investitore, poslovna i stručna udruženja, organizacije civilnog društva, građane u lokalnim zajednicama, i druge.

Značaj nefinansijskog izveštavanja za zainteresovane strane

Pored toga što u nefinansijskim izveštajima mogu pronaći informacije vezane za značajna pitanja u svojim oblastima delovanja, kroz učešće u konsultacijama i dijaluču sa akterima procesa nefinansijskog izveštavanja, zainteresovane strane mogu:

- > istaći teme i pitanja povezane sa poslovanjem kompanije za koja su posebno zainteresovani ili zabrinuti;
- > pružiti kompaniji uvid u značajne teme, stanje i tendencije u svojim oblastima delovanja;
- > predložiti zajedničke inicijative, u oblastima od zajedničkog interesa;
- > upoznati se sa planovima kompanije koji mogu uticati i na njihove odluke.

3. Kome su nefinansijski izveštaji namenjeni i šta zainteresovane strane mogu sazнати?

Objavljeni nefinansijski izveštaj zainteresovanim stranama stavlja na uvid mnoštvo značajnih informacija, a kao celina donosi sveobuhvatni pregled procesa i aktivnosti kompanije u svim relevantnim oblastima društveno odgovornog poslovanja. Posebne grupe zainteresovanih strana u nefinansijskom izveštaju će pronaći informacije o specifičnim temama od značaja za njih (primeri koji slede su ilustrativni, i navedena lista tema nije konačna, niti obavezna za svaki nefinansijski izveštaj):

Tabela 1. Informacije koje zainteresovane strane mogu sazнати iz nefinansijskog izveštaja

Zainteresovana strana	Informacije od interesa
Zaposleni i „budući“ zaposleni	Pristup kompanije zapošljavanju i napredovanju; Mogućnosti za razvoj i obuke; Bezbednost i zdravlje na radu; Pristup poštovanju ljudskih i radnih prava, sprečavanje diskriminacije;
Kupac / Klijent	Kvalitet i bezbednost proizvoda i usluga; Dostupnost i transparentnost informacija o proizvodima; Mehanizmi komunikacije, mogućnosti za dostavljanje povratnih informacija i žalbi; Zastupljenost proizvoda ili usluga sa društvenom ili ekološkom svrhom;
Predstavnik javnog sektora	Doprinos društvenom i ekonomskog razvoju; Doprinos razvoju javnih politika; Ulaganja u zajednicu; Transparentne prakse upravljanja.

Tabela 1. Informacije koje zainteresovane strane mogu sazнати из nefinansijskog izveštaja (Nastavak)

Zainteresovana strana	Informacije od interesa
Kompanija iz istog ili drugog sektora	Učešće u radu poslovnih udruženja; Prakse nabavke i razvoj dobavljača; Kriterijumi za izbor dobavljača, uključujući i kriterijume u vezi sa uticajima na životnu sredinu i društvo.
Sugrađanin u lokalnoj zajednici	Kvalitet i bezbednost proizvoda i usluga; Uticaji na životnu sredinu; Ulaganja u zajednicu.
Organizacija civilnog društva	Doprinos razvoju javnih politika; Ulaganja u zajednicu; Transparentne prakse upravljanja; Uticaji na životnu sredinu.

4. Okviri i standardi za nefinansijsko izveštavanje

Izbor okvira i smernica na kojima će biti zasnovan nefinansijski izveštaj je na samoj kompaniji, i zavisi od njenih postavljenih ciljeva, očekivanja zainteresovanih strana i primenljivosti smernica na interne procese i procedure.

U ovom odeljku navodimo neke od najčešće korišćenih i najsveobuhvatnijih okvira za nefinansijsko izveštavanje:

Međunarodni okvir za integrisano izveštavanje² (International Integrated Reporting Framework – IIRF) – Primarni cilj okvira je da kompanijama omogući izradu integrisanih izveštaja koji investitorima pružaju sveobuhvatni uvid u način na koji kompanija kreira vrednost tokom vremena. Okvir uspostavlja osnovne koncepte, vodeće principe i elemente sadržaja koji regulišu pripremu i prezentaciju integrisanog izveštaja.

GRI Standardi³ – GRI Standardi pružaju jasne i precizne smernice za izveštavanje: o opštem kontekstu relevantnom za razumevanje učinka kompanije, kao što su njena strategija, profil i upravljanje; o pristupu upravljanju relevantnim ekonomskim, ekološkim i društvenim uticajima, kao i o konkretnim merljivim indikatorima, pružajući uputstva za prikupljanje i izračunavanje podataka, i upućujući na moguće izvore podataka u kompaniji. Ovo je globalno najrasprostranjeniji standard za izveštavanje o održivosti, koji je razvijan i unapređivan tokom proteklih 20 godina, u kontinuiranoj saradnji sa ekspertima iz poslovnog, akademskog i civilnog sektora. Većina nefinansijskih izveštaja koji se objavljaju u Srbiji takođe je zasnovan na primeni i korišćenju GRI standarda.

SASB Standardi⁴ – Takođe prvenstveno namenjeni pripremi izveštaja o održivosti koji su relevantni za investitore, ovi standardi objavljeni su 2018. godine od strane Odbora za standarde

2 – Više informacija dostupno je na linku: <https://integratedreporting.org>

3 – Za više informacija o GRI standardima: <https://www.globalreporting.org>

4 – Za više informacija: <https://www.sasb.org>

održivosti u računovodstvu (Sustainability Accounting Standards Board – SASB). Specifičnost ovih standarda je u tome što se sastoje od seta 77 sektorskih standarda, pružajući na taj način kompanijama iz različitih industrija liste tema koje su relevantne za njihovu oblast poslovanja, kao i odgovarajuće kvantitativne pokazatelje za praćenje i izveštavanje. U geografskom smislu, SASB standard najrasprostranjeniji je na tržištu SAD.

Pored toga, postoje brojni standardi i okviri za pojedinačne teme povezane sa održivim razvojem, poput ugljeničnog otiska – Carbon Disclosure Project (CDP)⁵, ili ljudskih prava – The Reporting Framework of the UN Guiding Principles on Business and Human Rights⁶.

Drugi relevantni okviri, koji se odnose uopšteno na posvećenost i primenu društveno odgovornog poslovanja i održivosti, ali uključuju i određene smernice za izveštavanje, jesu: Ciljevi održivog razvoja Ujedinjenih nacija, Globalni dogovor Ujedinjenih nacija⁷, međunarodni standard ISO 26000 – uputstvo o društvenoj odgovornosti i OECD Smernice za multinacionalna preduzeća⁸.

Tabela 2: Uporedni pregled nekih od najznačajnijih okvira i standarda za izveštavanje (adaptirano prema IFC, Beyond the balance sheet⁹)

	IIRF	GRI	SASB	IFC DT Framework
Vrsta smernica	Okvir	Standard	Standard	Okvir
Cilj	Da pomogne kompanijama da objasne provajderima finansijskog kapitala kako stvaraju vrednost tokom vremena	Da omogući svima - bez obzira na veličinu, sektor ili lokaciju - da objave informacije o održivosti koje su relevantne	Da pomogne akcionarskim društvima da objave relevantne informacije o održivosti	Da podstakne tokove kapitala ka manje razvijenim tržištima kroz smanjenje stvarnih ili potencijalnih rizika
Obuhvaćene teme	Stvaranje vrednosti tokom vremena: upotreba ili efekti u svim glavnim oblastima poslovanja	Izveštavanje o ekonomskim, društvenim i aktivnostima u oblasti životne sredine, i ostvarenim uticajima	Životna sredina, društveni kapital, ljudski kapital, poslovni model inovacije, vodstvo i upravljanje	Strategija, upravljanje i performanse
Kome su informacije iz izveštaja primarno namenjene	Provajderima finansijskog kapitala	Svim zainteresovanim stranama	Investitorima	Svim zainteresovanim stranama, prvenstveno investitorima

Važno je znati da jedan izveštaj može odgovarati na zahteve više različitih okvira i standarda. Na primer, Međunarodni okvir za integrисано извеštавање, будући да дефинише principle извеštавања, може се комбиновати са GRI или SASB standardima, који дефинишу конкретне показатеље performansi u oblastima животне средине, социјалним питањима и питањима управљања. Такође, аутори оквира и стандарда развили су и алате који компанijама olakšavaju istovremenu примену различитих захтева, као што су упоредни табеларни pregledi. Тако је, на пример, GRI izdao uporedni pregled GRI показатеља i Ciljeva održivog razvoja .

Izbor ће зависити и од локалне regulative u vezi sa nefinansijskim извеštавањем i njenih захтева, kao i od учесца i članstva kompanije u različitim platformama i иницијативама, koje svoje članice обавезују на одређени формат nefinansijskog извеštaja.

Istovremeno, svedoci smo intenzivnih промена које ће преобликовати постојећу слику i праксу извеštавања на globalном нивоу. U trenutku писања ovог priručnika:

- > Evropska komisija radi na pripremi evropskih standarda za nefinansijsko извеštавање koji прате Direktivu o извеštавању о održivosti;
- > Pet највећих globanih организација (GRI, SASB, IIRC, CDSB i CDP) потписало је писмо о намерама да zajedno rade на развоју korporativnog извеštавања;
- > IIRC i SASB udružили su snage i kreirali Value Reporting Foundation;
- > Nefinansijsko извеštавање se uvodi kao zakonska обавеза u sve većem броју земаља.

---

5 — За више информација: <https://www.cdp.net/en>

6 — За више информација: <https://www.ungreporting.org/>

7 — Наčini i vrste извеštавања o napretku u skladu sa 10 Principa Globalnog dogovora UN dostupnni su na linku: <https://www.unglobalcompact.org/participation/report/cop>

8 — За више информација: <https://www.oecd.org/daf/inv/mne/48004323.pdf>

9 — Публикација доступна на linku: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/d4bd76ad-eao4-4583-a54f-371b1a7e5cd0/Beyond_The_Balance_Sheet_IFC_Toolkit_for_Disclosure_Transparency.pdf?MOD=AJPRES&CVID=morpovo

10 — Публикација доступна на linku: <https://www.globalreporting.org/search/?query=Linking+the+SDGs+and+the+GRI+Standards>

5. Principi nefinansijskog izveštavanja

Bez obzira na nedostatak jedinstvenog standarda, postoji saglasnost stručne javnosti u vezi sa principima na kojima kvalitetan nefinansijski izveštaj treba da bude zasnovan¹¹:

- **Uključenost zainteresovanih strana** – Kompanija treba da identificuje svoje zainteresovane strane i da u izveštaju navede na koji način je odgovorila na njihova razumna očekivanja i interes. Važno je postići ravnotežu između specifičnih interesa/očekivanja zainteresovanih strana za koje je razumno očekivati da će u većoj meri koristiti izveštaj, i širih očekivanja kada je reč o odgovornosti prema svim zainteresovanim stranama;
- **Kontekst održivosti** – Izveštaj treba da prikaže učinak kompanije u širem kontekstu održivosti, odnosno da, pored očekivanja zainteresovanih strana, uzme u obzir i teme koje su u datom periodu i na datom tržištu lokalno, regionalno ili globalno relevantne. Primeri za neke od takvih tema mogu biti: klimatske promene, ugroženost vodnih resursa, uticaji na ljudska prava kroz direktne operacije i kroz lanac dobavljača;
- **Materijalnost** – Informacije sadržane u izveštaju treba da obuhvate teme i ključne indikatore performansi (KPIs) koji odražavaju značajne ekonomske, socijalne i uticaje u vezi sa životnom sredinom, ili one koji bi u znatnoj meri mogli uticati na procene ili odluke zainteresovanih strana. Materijalnost označava prag na kom određena tema ili pokazatelj postaju dovoljno važni da bi o njima trebalo izveštavati. Iznad ovog praga sve teme koje su materijalne, međutim, neće imati istu važnost, i samim tim ni zastupljenost u izveštaju. Proces određivanja prioriteta tema, poznat i kao izrada matrice materijalnosti, treba da bude dokumentovan i objašnjen u izveštaju. Ovo je ključni proces za sačinjavanje kvalitetnog nefinansijskog izveštaja, i zbog toga će mu u narednim odeljcima biti posvećena posebna pažnja;

---

11 — Navedeno prema: GRI Standards 2016, GRI 101: Foundation

- **Potpunost** – Izveštaj treba u potpunosti da obuhvati identifikovane materijalne teme i njihove granice (npr. da li su uticaji kompanije direktni ili indirektni), u vremenskom periodu na koji se izveštaj odnosi;
- **Uravnoteženost** – Izveštaj treba da pruži nepristrasnu sliku ukupnog učinka kompanije, prezentujući i pozitivne i negativne aspekte učinka, bez selektivnog prikazivanja informacija koje može uticati na procenu i utisak čitaoca;
- **Uporedivost** – Način na koji kompanija selektuje, prikuplja i objavljuje podatke treba da bude konzistentan. Informacije predstavljene u izveštaju zainteresovanim stranama treba da omoguće da analiziraju učinak kompanije tokom vremena, kao i da pruže osnovu za analizu učinka u odnosu na druge kompanije;
- **Tačnost** – Informacije i podaci predstavljeni u izveštaju, bilo da su kvalitativni ili kvantitativni, treba da budu tačni i proverljivi, a korišćeni sistemi merenja, prikupljanja i analiziranja podataka treba da budu navedeni i objašnjeni u izveštaju. Uz to, informacije moraju biti precizne i detaljne, do nivoa koji zainteresovanim stranama omogućava da steknu jasan i adekvatan uvid u učinak kompanije;
- **Blagovremenost** – Kompanija treba da izveštava o svojim nefinansijskim učincima redovnom dinamikom, kako bi zainteresovanim stranama omogućila donošenje procena i odluka zasnovanih na dobroj informisanosti. Redovna dinamika izveštavanja podrazumeva doslednost u učestalosti izveštavanja i dužini perioda izveštavanja. Dodatno, za zainteresovane strane može biti značajno ukoliko su raspored finansijskog i nefinansijskog izveštavanja usklađeni;
- **Jasnoća** – Informacije u izveštaju treba da budu predstavljene na način koji je razumljiv i pristupačan zainteresovanim stranama kojima su te informacije namenjene;
- **Pouzdanost** – Kompanija treba da prikuplja, beleži, analizira i objavljuje informacije i procese korišćene u pripremi izveštaja na način koji se može podvrgnuti proveri, i koji potkrepljuje kvalitet i materijalnost informacija.

Korak po korak
do nefinansijskog
izveštaja

—
Priručnik za
kompanije

II deo

6. Nefinansijsko izveštavanje u kontekstu održivog razvoja - Evropsko iskustvo

Održivi razvoj je proces koji ima za cilj zadovoljenje potreba današnjice bez ugrožavanja sposobnosti budućih generacija da zadovolje svoje potrebe¹². Poslovanje u skladu s ciljevima održivog razvoja pomaže prevazilaženju savremenih socioekonomskih, kao i izazova koji se tiču životne sredine.

Održivost i prelazak na sigurnu, klimatski neutralnu i cirkularnu ekonomiju, prepoznati su kao ključni ciljevi za osiguranje dugoročne konkurentnosti ekonomije Evropske unije, što je i potvrđeno Pariskim klimatskim sporazumom, koji je stupio je na snagu 2016. godine. Nadovezujući se na ciljeve prepoznate Pariskim sporazumom, 2020. godine Evropska komisija usvojila je Evropski zeleni dogovor, u kojem se preciznije postavljaju principi za postizanje održivosti ekonomije Evropske unije – pretvaranjem klimatskih i ekoloških izazova u prilike.

Finansijski sektor ima ključnu ulogu u ostvarivanju ovih ciljeva na lokalnom i globalnom nivou, sa zadatkom da usmeri tokove kapitala ka održivim investicijama, odnosno investicijama koje podržavaju ciljeve održivog razvoja. Međutim, u praksi, pojavili su se brojni izazovi u određivanju koja se ulaganja mogu smatrati ulaganjem u održivi razvoj i u kojoj meri, te izazovi u pogledu sprečavanja ulaganja u kompanije koje koriste manipulativni zeleni marketing (skr. engl. greenwashing). Jedan od glavnih izazova je usklađivanje različitih standarda izveštavanja o ESG informacijama, definicijama i procesima koje su za svoje potrebe razvili brojni učesnici na finansijskim tržištima i agencije za ocenjivanje.

Upravo sa tim ciljem – da podrži procese usmerene ka zelenoj transiciji i klimatskoj neutralnosti, Evropska unija počela je da uspostavlja regulatorni okvir kojim se propisuju obaveze za objavljivanje ESG informacija, uspostavljaju ESG standardi za učesnike na finansijskom tržištu i definišu privredne aktivnosti koje se smatraju održivim.

---

¹² — Brundtland Report, 1987, Komisije Ujedinjenih naroda (UN) za životnu sredinu i razvoj

7. Broj kompanija koje objavljaju izveštaje o održivosti

Značaj nefinansijskog izveštavanja prepoznat je i na međunarodnom planu, i ono je uvršteno u Ciljeve održivog razvoja. U okviru Agende Ujedinjenih nacija do 2030. godine, jedini potcilj koji je specifičan za biznis, u okviru Cilja 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja, odnosi se na podsticanje velikih kompanija da u svoje cikluse izveštavanja uključuju informacije o održivosti. Meri se, u okviru pokazatelja 12.6.1, brojem objavljenih izveštaja o održivosti.

Za potrebe ovog pokazatelja, „izveštaj o održivosti“ može se odnositi na samostalni izveštaj o održivosti ili informacije o održivosti objavljene u drugim formatima, kao što je integrисани godišnji izveštaj kompanije. Važno je razumeti da se neće svaki dokument pod nazivom „izveštaj o održivosti“ automatski brojati za ovaj pokazatelj, s obzirom na to da kvalitet izveštaja varira i da mnogi možda ne sadrže značajne informacije o svim aspektima održivosti, kao što su upravljanje, ekonomski i socijalni uticaji, kao i uticaji na životnu sredinu.

Kako bi bili uračunati, izveštaji o održivosti moraju da ispunjavaju „minimalni zahtev“ u pogledu objavljivanja informacija o održivosti, koji je detaljnije pojašnjen u nastavku. Pored izveštaja o održivosti koji ispunjavaju minimalni zahtev, ima i onih koji sadrže i dodatne informacije o navedenim elementima održivosti, a ti izveštaji se klasifikuju kao napredni.

Minimalni zahtev formulisan je na osnovu postojećih metodologija o izveštavanju o održivosti, kao što su Međunarodni okvir za integrisano izveštavanje, GRI standardi, Odbor za standarde računovodstva održivosti (SASB) i dr. Metodologija računanja ovog pokazatelja uzima u obzir primenu principa „izvesti ili objasni“ za minimalni zahtev, koji omogućava kompaniji da istakne zašto određena informacija nije relevantna za konkretno preduzeće. Međutim, ovo se ne odnosi na pitanja koja su identifikovana kao relevantna za kompaniju, i o kojima se očekuje da kompanija izveštava.

Kompanije će se ubrojati ukoliko objave informacije o održivosti koje uključuju sledeće informacije:

Tabela 3. Minimalni zahtev za informacijama koji izveštaj treba da ispuni kako bi se ubrojao u ukupan broj objavljenih izveštaja u skladu sa indikatorom 12.6.1, adaptirano prema metapodacima¹³ za indikator

Institucionalni okvir i upravljanje:	Ekonomski uticaji:	Uticaji na životnu sredinu:	Društveni uticaji:
<ul style="list-style-type: none"> Procena materijalnosti Strategija održivosti i/ ili principi vezani za održivost Upravljački pristup za razmatranje tema od značaja Struktura upravljanja, uključujući ekonomска, ekološka i društvena pitanja Ključni uticaji, rizici, mogućnosti Praksa protiv prevara, borbe protiv korupcije i protiv konkurenčije 	<ul style="list-style-type: none"> Direktno merilo ekonomskih performansi (prihod, neto dobit, dodata vrednost, isplate akcionarima) Indirektna mera ekonomskog učinka (ulaganje u zajednicu, ulaganje u infrastrukturu ili drugi značajan lokalni ekonomski uticaj) 	<ul style="list-style-type: none"> Potrošnja energije i energetska efikasnost Potrošnja vode, stvaranje otpadnih voda, integrirana praksa upravljanja vodnim resursima ili recikliranje/ponovna upotreba vode i efikasnost Emisije gasova sa efektom staklene baštne Ostale emisije i otpadne vode, uključujući supstanse koje oštećuju ozonski omotač, azotne okside (NOKS), sumporne okside (SOKS) i hemikalije Stvaranje otpada, uključujući opasan otpad Smanjivanje otpada i prakse recikliranja Korišćenje i/ili proizvodnja opasnih hemikalija i supstanci 	<ul style="list-style-type: none"> Zdravlje i bezbednost na radu Ukupan broj zaposlenih, prema vrsti ugovora i polu Obuka zaposlenih Nepoštena i nezakonita radna praksa i druga razmatranja ljudskih prava Raznolikost, jednake mogućnosti i diskriminacija u organima upravljanja i među zaposlenima Prava radnika i kolektivni ugovori

13 — Za više informacija o meta podacima za pokazatelj: <https://unstats.un.org/sdgs/metadata>

8. Obavezno nefinansijsko izveštavanje - Evropska uporedna praksa

Tri ključna propisa Evropske unije koja regulišu izveštavanje kompanija o nefinansijskim učincima i održivosti su:

1. Direktiva Evropske unije o nefinansijskom izveštavanju (Non-financial Reporting Directive – NFRD, Directive 2014/95/EU)¹⁴, koja propisuje obavezu objavljivanja nefinansijskih informacija za velike kompanije;
2. Uredba o izveštavanju o održivom finansiranju (Sustainable Finance Disclosure Regulation – SFDR, Regulation (EU) 2019/2088)¹⁵, koja obavezuje učešnike na finansijskom tržištu da ulaganja procenjuju pored finansijskih pokazatelja i kroz uticaj na održivi razvoj;
3. Uredba o taksonomiji (EU Taxonomy, Regulation (EU) 2020/852)¹⁶, koja propisuje koje se privredne aktivnosti smatraju klimatski neutralnim.

Ova tri pravna instrumenta deo su serije propisa u okviru Akcionog plana Evropske unije za finansiranje održivog rasta¹⁷, i u određenoj meri se preklapaju, ali se i razlikuju u pogledu obuhvata, odnosno entiteta na koje se primenjuju, stepena obaveznosti za ove entitete, načina i rokova za primenu.

Pored ova tri propisa koja su već stupila na snagu, Evropska unija pripremila je i predlog direktive o održivom korporativnom upravljanju¹⁸, kojom će biti uvedena nova pravila u vezi sa uključivanjem održivosti u dugoročne poslovne strategije. Cilj ove inicijative je da usmeri kompanije prema dugoročnijoj viziji koja uzima u obzir održivost, odnosno uticaje kompanije na životnu sredinu,

14 — EUR-Lex - 32014L0095 - EN - EUR-Lex (europa.eu)

15 — EUR-Lex - 32019R2088 - EN - EUR-Lex (europa.eu)

16 — EUR-Lex - 32020R0852 - EN - EUR-Lex (europa.eu)

17 — EUR-Lex - 52018DC0097 - EN - EUR-Lex (europa.eu)

18 — https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12548-Sustainable-corporate-governance_en

društvo i ljudska prava. Predlog direktive obuhvata odredbe koje se odnose na proširivanje i pojašnjavanje zakonskih obaveza direktora kada je reč o integrisanju rizika, prilika i uticaja povezanih sa održivošću u strategiju i proces donošenja odluka u kompaniji. Uspostavljanje odgovarajućih procedura i merljivih ciljeva bi takođe mogli da postanu obavezni, kako bi se osiguralo da su rizici i uticaji na zainteresovane strane identifikovani, i da su preduzeti adekvatni koraci u pravcu prevencije ili smanjenja uticaja. Ostale teme obuhvaćene predlogom direktive uključuju uzimanje u obzir i nefinansijskih, a ne samo finansijskih učinaka kompanije prilikom određivanja naknade za direktore, obavezno posedovanje eksper- tize u oblasti održivosti za imenovane direktore, kao i uvođenje obavezne *due diligence* procedure u vezi sa životnom sredinom i ljudskim pravima u lancu dobavljača. Javna rasprava o predlogu direktive završena je u februaru 2021, a njeno usvajanje očekuje se krajem iste godine.

8.1. Direktiva o nefinansijskom izveštavanju

U prvobitnom obliku usvojena 2013. godine, a zatim revidirana 2014., Direktiva Evropske unije o nefinansijskom izveštavanju (dalje: Direktiva o NFI) predstavlja prekretnicu u pristupu Evropske unije društvenoj odgovornosti i održivosti preuzeća, pomerajući fokus sa dobrovoljnosti primene ovih koncepta prema obavezujućim očekivanjima.

Prema Direktivi o NFI, obaveza objavljivanja nefinansijskog izveštaja odnosi se na velike kompanije koje:

- > imaju bilans stanja veći 20 miliona evra, ili čiji neto promet prelazi 40 miliona evra;
- > imaju u proseku više od 500 zaposlenih u toku finansijske godine;
- > prepoznate su (od strane države članice Evropske unije) kao entiteti od javnog interesa, što može uključivati osiguravajuća društva, kreditne institucije i drugo.

Kompanija u svom nefinansijskom izveštaju mora pružiti informacije minimalno o sledećim oblastima: **životna sredina, uticaj na društvo i zaposlene, poštovanje ljudskih prava i sprečavanje korupcije i podmićivanja.**

Za svaku od navedenih oblasti, prema Direktivi o NFI, kompanije moraju navesti sledeće informacije:

- > opis poslovnog modela;
- > opis usvojenih politika koje se odnose na ove oblasti;
- > ishode primene tih politika;
- > osnovne rizike u ovim oblastima, povezane sa poslovanjem kompanije (njenim proizvodima, uslugama i poslovnim odnosima), i način na koji kompanija upravlja tim rizicima;
- > ključne indikatore performansi, relevantne za poslovanje kompanije.

Nakon usvajanja Direktive o NFI, 2017. godine su objavljene neobavezujuće *Smernice o nefinansijskom izveštavanju (2017/C 215/01)*¹⁹, putem kojih je Evropska komisija nastojala da bliže pojasnji značenje određenih odredbi i očekivanja od njihove primene. Na primer, iako se u Direktivi ne koristi sam izraz „materijalnost”, ovaj koncept nalazi se u njenoj osnovi, odnosno u osnovi zahteva koje Direktiva propisuje kompanijama, što je dodatno naglašeno i u Smernicama.

Kada je reč o formatu nefinansijskog izveštaja, u Direktivi se navodi da on može biti sastavni deo godišnjeg izveštaja o poslovanju kompanije, ili odvojena publikacija objavljena uz izveštaj o poslovanju. Takođe, navodi se da se izveštaj može bazirati na nacionalnim, evropskim ili međunarodnim okvirima za nefinansijsko izveštavanje, bez pominjanja bilo kog konkretnog okvira ili standarda.

Direktiva kompanijama omogućava i primenu takozvanog principa „Comply or Explain”, što znači da u slučaju da kompanija nema usvojene politike o nekoj od oblasti o kojima je obavezno izveštavati, može ponuditi jasno i argumentovano objašnjenje za to. Uz to, preporučeno je angažovanje nezavisnih pružalaca usluge uveravanja, koji će proveriti tvrdnje i informacije iznete u izveštaju.

Sam karakter evropske direktive podrazumeva da ona mora biti transponovana u nacionalno zakonodavstvo država članica, i da tek nakon usvajanja odgovarajućih nacionalnih zakona nefinansijsko

---

19 — [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017XC0705\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017XC0705(01))

izveštavanje postaje obavezujuće za kompanije u dатој дрžави. У том процесу, државе чланице mogu su unositi i određene izmene u zahteve koje direktiva propisuje, односно prilagođavati ih lokalnom kontekstu, па se tako u nacionalnim zakonima mogu pronaći različite definicije „velikih kompanija”, „entiteta od javnog interesa”, kao i različiti zahtevi u vezi sa formatom, angažovanjem eksternih pružalaca usluge uveravanja i drugim karakteristikama izveštaja.

Do 2018. godine bio je rok da se Direktiva transponuje u nacionalna zakonodavstva, što je i učinjeno, a na taj način je izveštavanje postalo obavezujuće za oko 18.000 kompanija na tržištu Evropske unije. Već u prvih nekoliko godina, pojavili su se brojni izazovi u praktičnoj primeni i razumevanju zahteva za izveštavanjem o nefinansijskim učincima, što je, u korelaciji sa ostalim dešavanjima, vrlo brzo dovelo do potrebe za revizijom Direktive o NFI.

Izazovi u primeni Direktive o NFI²⁰

1. Nefinansijske informacije o kojima se izveštava nisu uporedive ili dovoljno pouzdane;
2. Kompanije ne objavljaju sve nefinansijske informacije za koje korisnici misle da jesu neophodne;
3. Istovremeno, mnoge kompanije prijavljaju informacije za koje korisnici misle da nisu relevantne;
4. Investitorima i ostalim korisnicima je teško da pronađu nefinansijske informacije, čak i kada su one objavljene;
5. Kompanije se suočavaju sa neizvesnošću u pogledu toga koje informacije i kako da objave, kao i sa nepotrebним troškovima u procesu izveštavanja;
6. Kompanije su pod pritiskom da odgovore na dodatne zahteve za nefinansijskim informacijama različitih agencija za ocenjivanje održivosti i drugih aktera u tom procesu, bez obzira na informacije koje objavljaju kao rezultat zakonske obaveze.

20 — Prema zaključcima: *Consultation document, Review of the non-financial reporting Directive*

Nakon sprovedenog procesa javnih konsultacija koje je organizovala Evropska komisija u junu 2020. godine, potvrđena je potreba za revizijom Direktive u pravcu koji će obezbediti:

- > povećanje kvaliteta objavljenih informacija u pogledu njihove uporedivosti, pouzdanosti i relevantnosti (potencijalno kroz korišćenje zajedničkog standarda);
- > objavljivanje informacija o načinu procene značajnih tema;
- > jače zahteve za nezavisnim uveravanjem.

8.2. Direktiva o izveštavanju o korporativnoj održivosti

Korak u otklanjanju uočenih nedostataka Direktive o NFI je usvajanje **predloga Direktive o izveštavanju o korporativnoj održivosti²¹**, koji je Evropska komisija usvojila u aprilu 2021. godine. Da bi predloženi zahtevi stupili na snagu, potrebno je da finalizovani predlog Direktive usvoji Evropski parlament i države članice u Evropskom savetu. Očekuje se da će nove obaveze početi da važe od 2024. godine, odnosno za izveštaje za poslovnu 2023. godinu.

U poređenju sa zahtevima za izveštavanje o održivosti koje propisuje Direktiva o NFI, glavne novine novog predloga su:

- > proširenje obima zahteva za izveštavanem na dodatne kompanije, uključujući sve velike kompanije i kompanije koje se listiraju na berzi (osim listiranih mikropreduzeća);
- > zahtevanje usluge nezavisnog uveravanja;
- > detaljnije preciziranje informacija koje kompanije treba da predoče u skladu sa obaveznim standardima izveštavanja o održivosti EU koji tek treba da budu razvijeni;
- > da se sve informacije objavljuju kao deo godišnjeg izveštaja o poslovanju i obelodanjuju u digitalnom, mašinski čitljivom formatu.

Izrada novih obavezujućih standarda o izveštavanju o održivosti poverena je Evropskoj savetodavnoj grupi za finansijsko izveštavanje (EFRAG), koja je u februaru 2021. objavila predlog²² na kome će se bazirati novi standardi izveštavanja. Planirano je da Evropska komisija do kraja oktobra 2022. godine usvoji delegirani

21 — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021PC0189>

22 — <https://www.efrag.org/Lab2>

akt osnovnih standarda za izveštavanje o održivosti, koji će biti dopunjeni do oktobra 2023, a potom revidirani na svake tri godine.

8.3. Uredba o izveštavanju o održivom finansiranju

Uredba o izveštavanju o održivom finansiranju (Sustainable Finance Disclosure Regulation – SFDR), koja je stupila na snagu u martu 2021. godine, odnosi se na učesnike na finansijskom tržištu (banke, investicione fondove, osiguravajuća društva, penzionate fondove i sl.) i ima za cilj da osigura transparentnost njihovog pristupa rizicima povezanim sa održivošću, kao i izveštavanja o uticajima njihovog poslovanja na održivost.

Krajnji cilj primene ove uredbe, i razlog njenog fokusa na finansijski sektor, jeste podrška povećavanju investicija u održivu ekonomiju, odnosno obezbeđivanje održivog ekonomskog i društvenog rasta.

Akteri na finansijskom tržištu u obavezi su da izveštavaju o rizicima i uticajima povezanim sa održivošću na nivou entiteta – preduzeća, ali i na nivou pojedinačnih proizvoda. Uredba uvodi koncept „dvostrukе materijalnosti”, odnosno zahteva od obveznika izveštavanja da izveste o načinu na koji rizici održivosti mogu uticati na njihove finansijske rezultate, ali i o tome koje pozitivne ili negativne uticaje njihovo poslovanje i proizvodi imaju na životnu sredinu i društvenu zajednicu.

Uredba se odnosi na sve aktere na finansijskom tržištu, bez obzira na veličinu i broj zaposlenih, uz nekoliko tzv. „Comply or explain” klauzula za manje kompanije. Izrađen je i nacrt Tehničkih standarda koji donose listu konkretnih tema i kvantitativnih pokazatelja o kojima je potrebno izveštavati, a koji će vremenom biti uskladišteni sa zahtevima druge značajne uredbe iz ove oblasti, Uredbe o taksonomiji održivih ekonomskih aktivnosti.

Za razliku od Direktive o nefinansijskom izveštavanju, Uredba ima drugačiji pravni status, odnosno deo je Evropske regulative, koja je automatski važeća u zemljama članicama i ne zahteva transponovanje u nacionalno zakonodavstvo da bi postala obavezuća.

U prvoj fazi primene, učesnici na finansijskom tržištu u obavezi su da odgovore na 18 obaveznih pokazatelja, koji se odnose na

uticaje na klimatske promene, biodiverzitet, vodu, upravljanje otpadom, raznolikost i ravnopravnost u upravljačkim telima i ukupnoj radnoj snazi, i uticaje na ljudska prava. Pored toga, obavezno je odgovoriti i na najmanje dva pokazatelja iz šire ponuđene liste, koji na detaljniji način pristupaju ovim temama. Više informacija, kao i kompletne liste pokazatelja, dostupno je u Nacrtu tehničkog standarda²³.

8.4. Uredba o taksonomiji

Taksonomija Evropske unije je sistem klasifikacije koji uspostavlja listu ekonomskih aktivnosti koje su održive u kontekstu životne sredine. Cilj ovog sistema je postojanje jedinstvene referentne tačke, u odnosu na koju investitori, kompanije, kreatori javnih politika i potrošači mogu proceniti koja ekomska aktivnost je zaista održiva, a krajnji očekivani ishod je povećanje investicija u održivu ekonomiju, i usmeravanje investicija tamo gde će ostvariti najveći doprinos održivosti.

Uredba o taksonomiji, koja je stupila na snagu u julu 2020. godine, definije šest ciljeva zaštite životne sredine:

- > Ublažavanje klimatskih promena
- > Adaptacija na klimatske promene
- > Održiva upotreba i zaštita vodnih resursa
- > Tranzicija ka cirkularnoj ekonomiji
- > Prevencija i kontrola zagađenja
- > Zaštita i obnova biodiverziteta i ekosistema

Da bi se ekomska aktivnost smatrala održivom, treba značajno da doprinosi najmanje jednom od navedenih ciljeva, i da ne nanosi štetu ostalim ciljevima, što se procenjuje uz pomoć detaljne liste kriterijuma, objavljene u Delegiranom aktu.

Uredba o taksonomiji odnosi se na kompanije sa obavezom nefinansijskog izveštavanja, i na učešnike na finansijskom tržištu, na taj način doprinoseći detaljnijoj specifikaciji zahteva prethodna dva propisa: Direktive o nefinansijskom izveštavanju i Uredbe o izveštavanju o održivom finansiranju. Kao i Uredba o izveštavanju

---

23 – [JC 2021 03 - Joint ESAs Final Report on RTS under SFDR.pdf \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2021-03/jc_2021_03_-joint_esas_final_report_on_rts_under_sfdr.pdf)

o održivom finansiranju, Uredba o taksonomiji je činom usvajanja na nivou Evropske unije automatski važeća i obavezujuća u zemljama članicama.

U praksi, kompanije koje su obavezane na nefinansijsko izveštavanje će, počevši od izveštaja za 2021. godinu, morati da izveštavaju i o:

1. udelu **prometa** koji proizlazi iz proizvoda ili usluga povezanih sa ekonomskim aktivnostima koje se smatraju održivim;
2. udelu svojih **kapitalnih ulaganja** koji se odnose na imovinu ili postupke povezane sa ekonomskim aktivnostima koje se smatraju održivim;
3. udelu svojih **operativnih troškova** koji se odnose na imovinu ili postupke povezane sa ekonomskim aktivnostima koje se smatraju održivim.

Obaveza izveštavanja o uticaju na ciljeve vezane sa klimatske promene stupa na snagu 1. januara 2022. godine, a obaveza izveštavanja prema ostalim ciljevima godinu dana kasnije. U narednom periodu, razmatraće se proširenje taksonomije na ekonomske aktivnosti koje nemaju značajan uticaj na održivost, ekonomske aktivnosti koje značajno štete održivosti, kao i uključivanje društvenih ciljeva u taksonomiju.

9. Obavezno nefinansijsko izveštavanje u Srbiji

Nefinansijsko izveštavanje uvedeno je u domaće zakonodavstvo u oktobru 2019. godine, usvajanjem novog Zakona o računovodstvu (u daljem tekstu: Zakon), koji je stupio na snagu 1. januara 2020. godine. Obaveze izveštavanja definisane su Članom 37. – Nefinansijsko izveštavanje, i Članom 38 – Konsolidovano nefinansijsko izveštavanje.

U skladu sa članom 64. Zakona, počev od finansijskih izveštaja koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2021. godine, odnosno Godišnjeg izveštaja o poslovanju za 2021. godinu, obveznici sastavljanja nefinansijskog izveštaja biće u obavezi da te informacije uključe u Godišnji izveštaj o poslovanju i isti dostave Agenciji za privredne registre (APR)²⁴.

Odredbe Zakona o računovodstvu koje se odnose na obavezu nefinansijskog izveštavanja oslanjaju se u velikoj meri na Direktivu Evropske unije o nefinansijskom izveštavanju i pozitivno su ocenjene u Izveštaju Evropske komisije o napretku Srbije za 2020. godinu²⁵ u okviru poglavlja 6.

Međutim, prenoseći u najvećem delu odredbe Direktive Evropske unije, Zakon donekle prenosi i nedorečenosti koje je karakterišu, a koje mogu rezultirati neujednačenošću između objavljenih izveštaja i nedostacima u kvalitetu, baš kao što pokazuje iskustvo nakon nekoliko godina primene u zemljama Evropske unije.

---

24 — Mišljenje Ministarstva finansija, br. 011-00-00974/2020-16 od 28.12.2020. godine

25 — https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/system/files/2020-10/srbia_report_2020.pdf

Nefinansijsko izveštavanje

Član 37

Obveznici nefinansijskog izveštavanja su velika pravna lica koja su društva od javnog interesa i koja na datum bilansa prelaze kriterijum prosečnog broja od 500 zaposlenih tokom poslovne godine.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, pravno lice koje je zavisno pravno lice nije obveznik nefinansijskog izveštavanja ako su to pravno lice, uključujući i njegova zavisna pravna lica, uključeni u konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju sastavljen u skladu sa ovim članom i članom 36. ovog zakona.

Pravno lice iz stava 1. ovog člana u godišnjem izveštaju o poslovanju uključuje nefinansijski izveštaj koji sadrži informacije neophodne za razumevanje razvoja, poslovnih rezultata i položaja pravnog lica, kao i rezultata njegovih aktivnosti koje se odnose minimum na zaštitu životne sredine, socijalna i kadrovska pitanja, poštovanje ljudskih prava, borbu protiv korupcije i pitanja u vezi sa podmićivanjem, uključujući:

1. kratak opis poslovnog modela pravnog lica;
2. opis politika pravnog lica u vezi sa tim pitanjima, uključujući postupke osnovne analize koja se sprovodi;
3. rezultate tih mera;
4. osnovne rizike povezane sa tim pitanjima koji se odnose na poslovanje pravnog lica, uključujući, kad je to relevantno i nužno, njegove poslovne odnose, proizvode ili usluge koji mogu prouzrokovati negativne rezultate na tim područjima, kao i način na koji pravno lice upravlja tim rizicima;
5. nefinansijske ključne pokazatelje uspešnosti važne za određeno poslovanje.

Ako pravno lice ne sprovodi mere povezane sa jednim ili više pitanja iz stava 3. ovog člana u nefinansijskom izveštaju navodi razloge o njihovom nesprovođenju.

Obveznik nefinansijskog izveštavanja u nefinansijski izveštaj uključuje prema potrebi pozivanja na iznose iskazane u godišnjem finansijskom izveštaju, kao i dodatna objašnjenja tih iznosa.

Izuzetno, obveznik nefinansijskog izveštavanja, može u nefinansijskom izveštaju da izostavi informacije o predstojećim događajima ili pitanjima tokom svojih pregovora sa drugim licima kad bi, u skladu sa obrazloženim mišljenjem članova organa upravljanja koji snose kolektivnu odgovornost za to mišljenje, objavljivanje takvih informacija moglo da nanese štetu poslovnom položaju pravnog lica, pod uslovom da takvo izostavljanje ne sprečava fer i objektivno razumevanje razvoja, poslovnih rezultata i položaja pravnog lica, kao i rezultata njegovih aktivnosti.

Ispunjenoj obaveze iz stava 3. ovog člana smatra se da je pravno lice ispunilo i obavezu koja se odnosi na analizu nefinansijskih informacija iz člana 34. stav 4. tačka 2) ovog zakona.

Obveznik revizije redovnih godišnjih finansijskih izveštaja je dužan da od društva za reviziju sa kojim je ugovorio reviziju svojih redovnih godišnjih finansijskih izveštaja dobije potvrdu da je nefinansijski izveštaj sastavio u skladu sa odredbama ovog člana.

Odredba stava 1. ovog člana ne odnosi se na Narodnu banku Srbije.

Konsolidovano nefinansijsko izveštavanje

Član 38

Obveznik konsolidovanog nefinansijskog izveštavanja je pravno lice u grupi koja je klasifikovana kao velika i koja na datum bilansa na konsolidованoj osnovi prelazi kriterijum prosečnog broja od 500 zaposlenih tokom poslovne godine.

Pravno lice iz stava 1. ovog člana u konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju uključuje konsolidovani nefinansijski izveštaj.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, matično pravno lice koje je ujedno i zavisno pravno lice nije obveznik konsolidovanog nefinansijskog izveštavanja ako su to izuzeto posedovano matično pravno lice i njegova zavisna pravna lica, uključeni u konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju sastavljen u skladu sa ovim članom i članom 36. ovog zakona.

Pravno lice iz stava 1. ovog člana u svoj konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju uključuje konsolidovano nefinansijsko izveštavanje koje sadrži informacije neophodne za razumevanje razvoja, rezultata poslovanja, položaja grupe, kao i rezultate svojih aktivnosti koji se odnose minimum na zaštitu životne sredine, socijalna i kadrovska pitanja, poštovanje ljudskih prava, borbu protiv korupcije i pitanja u vezi sa podmićivanjem, uključujući:

1. kratak opis poslovog modela grupe;
2. opis politika grupe u vezi sa tim pitanjima, uključujući postupke osnovne analize koja se sprovodi;
3. rezultate tih mera;
4. osnovne rizike povezane sa tim pitanjima koji se odnose na poslovanje grupe, uključujući, kada je to relevantno i nužno, njene poslovne odnose, proizvode ili usluge koji mogu prouzrokovati negativne rezultate na tim područjima, kao i način na koji grupa upravlja tim rizicima;
5. nefinansijske ključne pokazatelje uspešnosti važne za određeno poslovanje.

Ako grupa ne sprovodi mere povezane sa jednim od pitanja iz stava 4. ovog člana ili više njih, u konsolidovanom nefinansijskom izveštaju navodi razloge o njihovom nesprovođenju.

U konsolidovanom nefinansijskom izveštaju se prema potrebi uključuju pozivanja na iznose iskazane u konsolidovanom godišnjem finansijskom izveštaju, kao i dodatna objašnjenja tih iznosa.

Izuzetno, grupa koja je obveznik nefinansijskog izveštavanja, može u konsolidovanom nefinansijskom izveštaju da izostavi informacije o predstojećim događajima ili pitanjima tokom svog pregovora sa drugim licima kad bi, u skladu sa obrazloženim mišljenjem članova organa upravljanja koji snose kolektivnu odgovornost za to mišljenje, objavljivanje takvih informacija moglo naneti ozbiljnu štetu poslovnom položaju grupe (ili neke od članica grupe), pod uslovom da takvo izostavljanje ne sprečava fer i objektivno razumevanje razvoja, poslovnih rezultata i položaja grupe, kao i rezultata njenih aktivnosti.

Ispunjenjem obaveze iz stava 4. ovog člana smatra se da je pravno lice ispunilo i obavezu koja se odnosi na analizu nefinansijskih informacija iz člana 34. stava 4. tačka 2) i člana 36. ovog zakona.

Obveznik revizije konsolidovanih godišnjih finansijskih izveštaja je dužan da od društva za reviziju sa kojim je ugovorio reviziju svojih konsolidovanih godišnjih finansijskih izveštaja dobije potvrdu da je konsolidovani nefinansijski izveštaj sastavio u skladu sa odredbama ovog člana.

Sa ciljem da kompanijama koje posluju u Srbiji pruži podršku u uvođenju nefinansijskog izveštavanja i ponudi preporuke za unapređenje ove oblasti, Forum za odgovorno poslovanje i Savet za društveno odgovorno poslovanje Privredne komore Srbije su tokom maja i juna 2021. godine sproveli anketu u kojoj su učestvovali kompanije koje imaju obavezu nefinansijskog izveštavanja, kao i pružaoci računovodstvenih i usluga revizije.

Iako je velika većina anketiranih kompanija (80%) upoznata sa odredbama Zakona, više od polovine navodi da su im potrebne dodatne informacije o tome koje obaveze za njihovu kompaniju ili klijente njihove kompanije proizlaze iz odredbi Zakona. Nejasnoće koje kompanije najčešće navode odnose se na: **format izveštaja, primenu određene metodologije i potreban nivo detaljnosti informacija predstavljenih u izveštaju.**

Prema odredbama zakona, obveznici nefinansijskog izveštavanja su velika pravna lica koja su društva od javnog interesa²⁶ i koja na datum bilansa prelaze kriterijum prosečnog broja od 500 zaposlenih tokom poslovne godine. Međutim, zavisno pravno lice nije obveznik ovog vida izveštavanja ako je zajedno sa svojim zavisnim pravnim licima uključeno u konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju ili zasebne izveštaje drugog pravnog lica sastavljene u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu.

Obveznici konsolidovanog nefinansijskog izveštavanja su pravna lica u grupi koja je klasifikovana kao velika i koja na datum bilansa na konsolidovanoj osnovi prelazi kriterijum prosečnog broja od 500 zaposlenih tokom poslovne godine.

---

26 — Termin „društva od javnog interesa“ definisan je u Zakonu o reviziji, član 2, tačka 22: „društvima od javnog interesa smatraju se: (1) velika pravna lica razvrstana u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo; (2) pravna lica koja se smatraju javnim društvima u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala; (3) sva pravna lica koje Vlada na predlog nadležnog ministarstva proglaši pravnim licima od javnog interesa za Republiku Srbiju, nezavisno od njihove veličine“

27 — Elementi godišnjeg izveštaja o poslovanju definisani su članom 34, Zakona o računovodstvu

Zakon predviđa da nefinansijski izveštaj bude uključen u **godišnji izveštaj o poslovanju**²⁷, odnosno konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju. Ovo je ključna razlika u odnosu na Direktivu Evropske unije o nefinansijskom izveštavanju, koja predviđa i mogućnost objavljivanja nefinansijskog izveštaja kao odvojene publikacije, u roku koji nije duži od šest meseci od datuma bilansa.

Obveznik revizije redovnih godišnjih finansijskih izveštaja od društva za reviziju sa kojim je ugovorio reviziju svojih redovnih godišnjih finansijskih izveštaja mora dobiti i potvrdu da je nefinansijski izveštaj sastavio u skladu sa odredbama Zakona.

Sadržaj izveštaja

Prema Zakonu, nefinansijski izveštaj treba da sadrži „**informacije neophodne za razumevanje razvoja, poslovnih rezultata i položaja pravnog lica, kao i rezultata njegovih aktivnosti koje se odnose minimum na zaštitu životne sredine, socijalna i kadrovska pitanja, poštovanje ljudskih prava, borbu protiv korupcije i pitanja u vezi sa podmićivanjem**“. Kroz ovu rečenicu, indirektno se uvodi princip „materijalnosti“ koji se nalazi i u osnovi Direktive o NFI. Takođe, budući da je namera zakonodavca da usaglasi nacionalno zakonodavstvo sa evropskim, za objašnjenja pojedinih odredbi koristan izbor su Smernice o nefinansijskom izveštavanju, koje je Evropska komisija objavila 2017. godine.

Zakon, dakle, propisuje osnovne elemente nefinansijskog izveštaja, koji se u potpunosti poklapaju i sa zahtevima Direktive o NFI, uključujući:

1) kratak opis poslovnog modela pravnog lica

Poslovni model kompanije opisuje kako kompanija generiše i čuva vrednost kroz svoje proizvode ili usluge na duži rok. Poslovni model obezbeđuje kontekst za godišnji izveštaj u celini, dajući pregled načina na koji kompanija funkcioniše i obrazloženje njene strukture, opisujući kako transformiše inpute u izlaze kroz svoje poslovne aktivnosti. Jednostavnije rečeno, šta kompanija radi, kako i zašto to radi²⁸.

2) opis politika pravnog lica u vezi sa tim pitanjima, uključujući postupke osnovne analize koja se sprovodi

Kompanije treba da objave materijalne informacije koje daju objektivan pogled na njihove politike. Treba da razmotre objavljivanje svog pristupa ključnim nefinansijskim aspektima, glavnim ciljevima i načinu na koji planiraju da ostvare te ciljeve i sprovode te planove. Svako objavljivanje podataka treba da uzme u obzir specifične okolnosti za datu kompaniju.

3) rezultate tih mera

Kompanije treba da pruže koristan, fer i uravnotežen pogled na ishod svojih politika. Nefinansijske informacije koje otkrivaju kompanije treba da pomognu investitorima i drugim zainteresovanim stranama da razumeju i prate performanse kompanije. Nefinansijski izveštaj treba na sveobuhvatan i koncizan način da predstavi rezultate poslovanja i aktivnosti kompanije. Kompanije mogu razmotriti objašnjenje odnosa između finansijskih i nefinansijskih ishoda i kako se njima upravlja tokom vremena.

---

28 — Navedeno prema: Guidelines on non-financial reporting, (methodology for reporting non-financial information), 2017/C 215/01

4) osnovne rizike povezane sa tim pitanjima koji se odnose na poslovanje pravnog lica, uključujući, kad je to relevantno i nužno, njegove poslovne odnose, proizvode ili usluge koji mogu prouzrokovati negativne rezultate na tim područjima, kao i način na koji pravno lice upravlja tim rizicima

Kompanije treba da objave informacije o svojim glavnim rizicima i o tome kako se njima upravlja i kako se ublažavaju. Ti rizici se mogu odnositi na operacije, proizvode ili usluge, lanac snabdevanja i poslovne odnose, ili na druge aspekte. Ovo bi uključivalo odgovarajuću perspektivu o kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim glavnim rizicima. Od kompanija se očekuje da objasne kako glavni rizici mogu uticati na njihov poslovni model, poslovanje, finansijski učinak i uticaj njihovih aktivnosti.

5) nefinansijske ključne pokazatelje uspešnosti važne za određeno poslovanje

Od kompanija se očekuje da izveštavaju o ključnim pokazateljima uspešnosti (KPU) koji su korisni uzimajući u obzir njihove specifične okolnosti. KPU bi trebalo da budu u skladu sa metrikom koju kompanija zapravo koristi u svom internom menadžmentu i procesima procene rizika.

Takođe, Zakon prenosi i tzv. „Comply or explain” princip, koji Direktiva predviđa – ako pravno lice ne sprovodi mere u vezi sa jednim ili više navedenih pitanja, u nefinansijskom izveštaju treba da navedu razloge za njihovo nesprovođenje.

10. Pitanja i odgovori o primeni zakonske obaveze nefinansijskog izveštavanja

U nastavku se nalaze odgovori na pitanja koja su upućena od strane privrednih subjekata.

Pitanje: Ukoliko kompanija, obveznik nefinansijskog izveštavanja prema Zakonu o računovodstvu u Srbiji, dostavlja podatke matičnoj kompaniji sa sedištem u Evropskoj uniji koja potom objavljuje nefinansijski izveštaj na nivou cele Grupe, da li je i kompanija u Srbiji u obavezi da pripremi lokalni nefinansijski izveštaj?

Odgovor:

3a) Nefinansijsko izveštavanje ukoliko Kompanija X nije obveznik sastavljanja konsolidovanih finansijskih izveštaja u Republici Srbiji
Obveznici nefinansijskog izveštavanja su definisani u članu 37. stavu 1. Zakona o računovodstvu (velika pravna lica koja su društva od javnog interesa i koja na datum bilansa prelaze kriterijum prosečnog broja od 500 zaposlenih tokom poslovne godine). Kompanija X je već potvrdila svoju obavezu po tom osnovu.

Međutim, zbog dostavljanja podataka matičnoj kompaniji sa sedištem u Evropskoj uniji koja potom objavljuje nefinansijski izveštaj na nivou cele Grupe, postavilo se pitanje korišćenja mogućnosti iz člana 37. stava 2. Zakona o računovodstvu koja glasi: „Izuzetno od stava 1. ovog člana, pravno lice koje je zavisno pravno lice nije obveznik nefinansijskog izveštavanja ako su to pravno lice, uključujući i njegova zavisna pravna lica, uključeni u konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju sastavljen u skladu sa ovim članom i članom 36. ovog zakona“. Mogućnost iz člana 37. stava 2. Zakona o računovodstvu ne može koristiti u ovom slučaju iz dva razloga: a. Član 37. stav 2. se odnosi na situaciju kada je Kompanija X obveznik sastavljanja konsolidovanog godišnjeg izveštaja o poslovanju u Republici Srbiji (član 36). Navedeno proizlazi iz sledećeg dela formulacije člana 37. stava 2.: ... uključeni u konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju sastavljen u skladu sa ovim članom i članom 36. ovog zakona (znači prema propisima Republike Srbije). Dalje,

prema članu 36. stavu 1. Zakona o računovodstvu „Obavezu sastavljanja konsolidovanog godišnjeg izveštaja o poslovanju ima matično pravno lice koje saglasno članu 31. ovog zakona ima obavezu da sastavi konsolidovani godišnji finansijski izveštaj“. S obzirom da iz upita proizlazi da Kompanija X nije obveznik sastavljanja konsolidovanog godišnjeg finansijskog izveštaja, jasno je da se izuzetak iz člana 37. stava 2. ne može primeniti.

b. Zakonom o računovodstvu nisu propisani izuzeci za „nesastavljanje“ nefinansijskog izveštavanja, kao dela Godišnjeg izveštaja o poslovanju, u situaciji kada se sastavljaju samo redovni godišnji finansijski izveštaji (bez konsolidovanih godišnjih finansijskih izveštaja).

3b) Nefinansijsko izveštavanje ukoliko je Kompanija X obveznik sastavljanja konsolidovanih finansijskih izveštaja u Republici Srbiji

Kao što je napred navedeno, prema članu 36. stavu 1. „Obavezu sastavljanja konsolidovanog godišnjeg izveštaja o poslovanju ima matično pravno lice koje saglasno članu 31. ovog zakona ima obavezu da sastavi konsolidovani godišnji finansijski izveštaj“.

Međutim, čak i pod prepostavkom da je Kompanija X obveznik sastavljanja konsolidovanih godišnjih finansijskih izveštaja u Republici Srbiji (da poseduje zavisna pravna lica), nije u mogućnosti da primeni član 37. stav 2. Zakona zbog toga što se ne kvalifikuje za korišćenje izuzetaka iz člana 32. Zakona o računovodstvu („Izuzeci od konsolidovanja“).

Da bi se mogli koristiti izuzeci iz člana 32. stava 3. neophodno je, između ostalog, da bude ispunjen i sledeći uslov iz člana 37. stava 4. tačke 1): „Godišnji finansijski izveštaji izuzetog posedovanog matičnog pravnog lica i finansijski izveštaji svih njegovih zavisnih pravnih lica koja bi ono inače uključilo u svoj konsolidovani godišnji finansijski izveštaj konsoliduju se u finansijskom izveštaju veće grupe pravnih lica na čije se matično pravno lice primenjuje ovaj zakon“.

S obzirom da Kompanija X dostavlja podatke matičnoj kompaniji sa sedištem u Evropskoj uniji, koja potom objavljuje nefinansijski izveštaj na nivou cele Grupe, nije ispunjen uslov da matična kompanija primenjuje Zakon o računovodstvu Republike Srbije.

Dalje, iako je u članu 37. stavu 4. tački 2. naveden i sledeći izuzetak „Godišnji finansijski izveštaji izuzetog posedovanog matičnog pravnog lica i finansijski izveštaji svih njegovih zavisnih pravnih lica koja bi ono inače uključilo u svoj konsolidovani godišnji finansijski izveštaj konsoliduju se u finansijskom izveštaju veće grupe pravnih lica na čije se matično pravno lice primenjuje pravo države članice (država članica Evropske unije)“, isto nije moguće koristiti jer se prema članu 64., stavu 1, (Početak primene pojedinih odredbi ovog zakona) “Odredbe člana 4. stav 7, člana 32. stav 4. tačka 2), člana 39. stav 3. tačka 2) i člana 40. stav 5. tačka 4) ovog zakona primenjuju se od dana prijema Republike Srbije u Evropsku uniju.“

Pitanje: U kojoj formi se nefinansijski izveštaj uključuje u godišnji izveštaj o poslovanju, da li kao neka vrsta aneksa godišnjeg izveštaja o poslovanju (posebna celina) ili se informacije zahtevane u čl.u 34. i u 37. Zakona o računovodstvu mogu kombinovati kroz dokument budući da u određenim slučajevima pokrivaju iste teme?

Odgovor:

Zakonom nije precizirana konkretna forma u kojoj se nefinansijski izveštaji uključuju u godišnji izveštaj o poslovanju. Suština je da podaci koji su zahtevani Zakonom, a koji se odnose na nefinansijski izveštaj moraju da sadrže sve Zakonom zahtevane elemente (član 37. stav 3.).

To da li će isti biti prikazani kao poseban deo (posebna celina) u okviru godišnjeg izveštaja o poslovanju (radi pojednostavljenja, preglednosti i ocene/potvrde revizora ovo bi moglo predstavljati najefikasnije rešenje) ili kao kombinacija informacija koje se nalaze u konkretnom dokumentu (u različitim delovima istog) u nadležnosti je rukovodstva svake kompanije u smislu donošenja odluke na koji način će pomenute informacije prikazati.

Pitanje: U kom obimu i sa kojim nivoom transparentnosti objavljenih podataka treba da bude sastavljen nefinansijski izveštaj?

Odgovor:

Prema Zakonu, nefinansijski izveštaj treba da sadrži „**informacije neophodne za razumevanje razvoja, poslovnih rezultata i položaja pravnog lica, kao i rezultata njegovih aktivnosti koje se odnose minimum na zaštitu životne sredine, socijalna i kadrovska pitanja,**

poštovanje ljudskih prava, borbu protiv korupcije i pitanja u vezi sa podmićivanjem“. Kroz ovaj zahtev, indirektno se uvodi princip „materijalnosti“ koji podrazumeva da kompanija treba sama da odredi koje teme i u kom obimu će biti zastupljene u nefinansijskom izveštaju, a na bazi **objektivne procene i dokumentovanog procesa** u koji su prethodno uključene njene zainteresovane strane.

Takođe, Zakon predviđa mogućnost da obveznik nefinansijskog izveštavanja, u nefinansijskom izveštaju može da izostavi informacije o predstojećim događajima ili pitanjima tokom svojih pregovora sa drugim licima kad bi, **u skladu sa obrazloženim mišljenjem članova organa upravljanja, objavljivanje takvih informacija moglo da nanese štetu poslovnom položaju pravnog lica**, a pod uslovom **da takvo izostavljanje ne sprečava fer i objektivno razumevanje** razvoja, poslovnih rezultata i položaja pravnog lica, kao i rezultata njegovih aktivnosti.

Pitanje: Da li se nefinansijski izveštaj kao deo godišnjeg izveštaja o poslovanju mora dostaviti u isto vreme kada i finansijski godišnji izveštaj, ili se može, u slučaju da kompanija preda finansijski izveštaj ranije, može dostaviti dopuna naknadno do navedenog roka (30. jun)? Iz razloga što, u kompaniji već postoji ustanovljeni sistem prikupljanja finansijskih informacija, dok priprema nefinansijskog izveštaja podrazumeva prikupljanje podataka i koordinaciju sa različitim sektorima u kompaniji, prepostavka je da će to iziskivati više vremena.

Odgovor:

Rokovi dostavljanja dokumentacije uz finansijske izveštaje definisani su članom 45. Zakona. Naime, nefinansijski izveštaj (kao deo godišnjeg izveštaja o poslovanju) svaka kompanija (obveznik sastavljanja istog) dužna je da dostavi APR-u najkasnije do 30. juna. Dakle, ne postoji obaveza da kompanije svoje nefinansijske izveštaje (kao deo godišnjeg izveštaja o poslovanju) dostavljaju zajedno sa finansijskim izveštajima u smislu roka za dostavljanje iz člana 44. Zakona (do 31. marta).

Pitanje: Šta tačno podrazumeva potvrda revizora da je izveštaj sastavljen u skladu sa zakonom? Da li se ovaj proces razlikuje od verifikacije izveštaja? Ko potvrđuje da su podaci u izveštaju tačni?

Odgovor: Zakon podrazumeva da revizorsko društvo izvrši pregled nefinansijskog izveštaja i utvrdi da li sadrži sve elemente predviđene Zakonom. U tom smislu, Zakon ne propisuje obavezu da revizorsko društvo izvrši uslugu nezavisnog uveravanja za svaki podatak naveden u nefinansijskom izveštaju, što bi podrazumevalo i izdvajanje dodatnih resursa u pogledu potrebnog vremena, ljudstva i stručnosti. Usluga nezavisnog uveravanja može se ugovoriti posebno sa revizorskim društvom ili drugim pružaocem usluge nezavisnog uveravanja, a koja je svakako značajna za povećanje kredibiliteta i pouzdanosti podataka i time jačanje poverenja zainteresovanih strana, posebno investitora.

Pitanje: Da li su predviđene sankcije za neuključivanje nefinansijskog izveštaja u godišnji izveštaj ili podnošenje manjkavog nefinansijskog izveštaja? Budući da je odgovornost na revizorskom društvu da potvrdi da je izveštaj sastavljen u skladu sa Zakonom, da li postoji dodatna kontrola u pogledu sadržaja nefinansijskog izveštaja?

Odgovor:

Pre svega, ponovo ukazujemo na činjenicu da je za one kompanije koje imaju obavezu sastavljanja nefinansijskog izveštaja, obavezno da u godišnji izveštaj o poslovanju uključe i propisane elemente iz Zakona (član 37. stav 3.) u vezi sa nefinansijskim izveštajem. U okviru kaznenih odredaba Zakona predviđene su sankcije/privredni prestupi (novčana kazna za pravno lice u iznosu od 100.000 do 3.000.000 dinara i novčana kazna za odgovorno lice u pravnom licu u iznosu od 20.000 do 150.000 dinara) u slučaju kada isto **ne dostavi APR-u dokumentaciju** uz finansijske izveštaje **na način i u rokovima propisanim ovim zakonom (čl. 44-46.).**

Dakle, pored toga što je revizorsko društvo u obavezi da potvrdi da je nefinansijski izveštaj sastavljen u skladu sa Zakonom, kontrola se ogleda i u mogućnosti da APR podnese privredni prestup protiv one kompanije koja npr. nije u okviru svog godišnjeg izveštaja o poslovanju uključila nefinansijski izveštaj u smislu Zakona ili protiv kompanije koja nije dobila potvrdu revizora o usklađenosti nefinansijskog izveštaja sa Zakonom. U svakom slučaju, ukoliko je nefinansijski izveštaj uključen u godišnji izveštaj o poslovanju, i revizorsko društvo je dalo potvrdu da je taj predmetni izveštaj sastavljen u skladu sa Zakonom, nije predviđena dodatna kontrola u pogledu sadržaja nefinansijskog izveštaja.

Pitanje: Da li nefinansijski izveštaj koji se sastavljen u skladu sa GRI metodologijom, zadovoljava zakonske uslove u pogledu sadržaja i kvaliteta pruženih informacija?

Odgovor:

Da, kao najsveobuhvatnija metodologija koja je u skladu sa principima nefinansijskog izveštavanja prepoznatih i u Direktivi o NFI, i u odredbama Zakona o računovodstvu koje su u skladu sa evropskom praksom.

11. Preporuke za stvaranje podsticajnog okruženja za nefinansijsko izveštavanje u Srbiji

U cilju stvaranja podsticajnog okruženja za dalji razvoj transparentnosti poslovanja i, na bazi toga – doprinosa poslovnog sektora održivom razvoju, potrebno je raditi na jačanju kapaciteta poslovnog sektora da odgovori na sve zahtevnija očekivanja, kako ona obavezujuća, ustanovljena zakonom, tako i ona uslovljena tržištem. S tim u vezi, u narednom periodu potrebno je usmeriti se na:

- 1) Aktivnosti promocije nefinansijskog izveštavanja kompanija i njihovim zainteresovanim stranama** – Upoznavanje sa značajem i prednostima za kompaniju i zainteresovane strane, ulogama uključenih strana u procesu, i primerima dobre prakse izveštavanja kompanija različitih veličina (velike kompanije, mala i srednja preduzeća) i oblasti poslovanja u Evropskoj uniji i Srbiji, putem specijalizovanih događaja, publikacija, i komunikacijskih kampanja.
- 2) Jačanje internih kapaciteta za razumevanje nefinansijskog izveštavanja kroz edukaciju o standardima i okvirima za nefinansijsko izveštavanje** – Većina kompanija koje su obveznici nefinansijskog izveštavanja nije upoznata sa standardima i okvirima izveštavanja, i prednostima njihove primene. Šire usvajanje postojećih standarda doprinelo bi podizanju kvaliteta nefinansijskog izveštavanja, i samim tim, boljeg uvida u praćenje doprinosa poslovnog sektora održivom razvoju.
- 3) Praćenje evropske regulative i rad na daljem usklađivanju domaćeg zakonodavstva sa evropskim propisima** – Obaveza primene jedinstvenih standarda, čije uvođenje planira Evropska unija, doprinela bi podizanju kvaliteta nefinansijskog izveštavanja, kao i uporedivosti i boljem uvidu u praćenje doprinosa poslovnog sektora održivom razvoju.

- 4) Informisanje o obavezama nefinansijskog izveštavanja koje proističu iz Zakona o računovodstvu** – Kao što je pokazala anketa, većini kompanija koje su obveznici nefinansijskog izveštavanja neophodna su dodatna tumačenja u vezi sa rokovima, formatom, sadržajem itd. da bi mogle adekvatno da ispune zakonsku obavezu.
- 5) Analizu efekata primene zakonske obaveze** o nefinansijskom izveštavanju nakon nekoliko godina sprovođenja kako bi se utvrdilo stanje, izazovi u primeni i preporuke za dalje unapređenje.
- 6) Podrška razvoju održivih finansijskih proizvoda i usluga** – Podizanje svesti, edukacija, i podrška učesnicima na finansijskom tržištu za uvođenje praksi i proizvoda koji u obzir uzimaju nefinansijske rizike i uticaje.
- 7) Uvođenje praćenja indikatora 12.6.1.** u okviru Cilja održivog razvoja 12 – Odgovorna proizvodnja i potrošnja na portalu <http://sdg.indikatori.rs/>, putem koga bi se pratio broj kompanija na nacionalnom nivou koje objavljaju nefinansijske izveštaje o poslovanju.
- 8) Uspostavljanje nacionalnog registra nefinansijskih izveštaja** – u formatu koji omogućava mašinsko čitanje i tagovanje ključnih reči, kako bi se pružio okvir za prikupljanje podataka i analizu ponašanja poslovnih subjekata i njihovog doprinosa održivom razvoju.

Korak po korak
do nefinansijskog
izveštaja

—
Priručnik za
kompanije

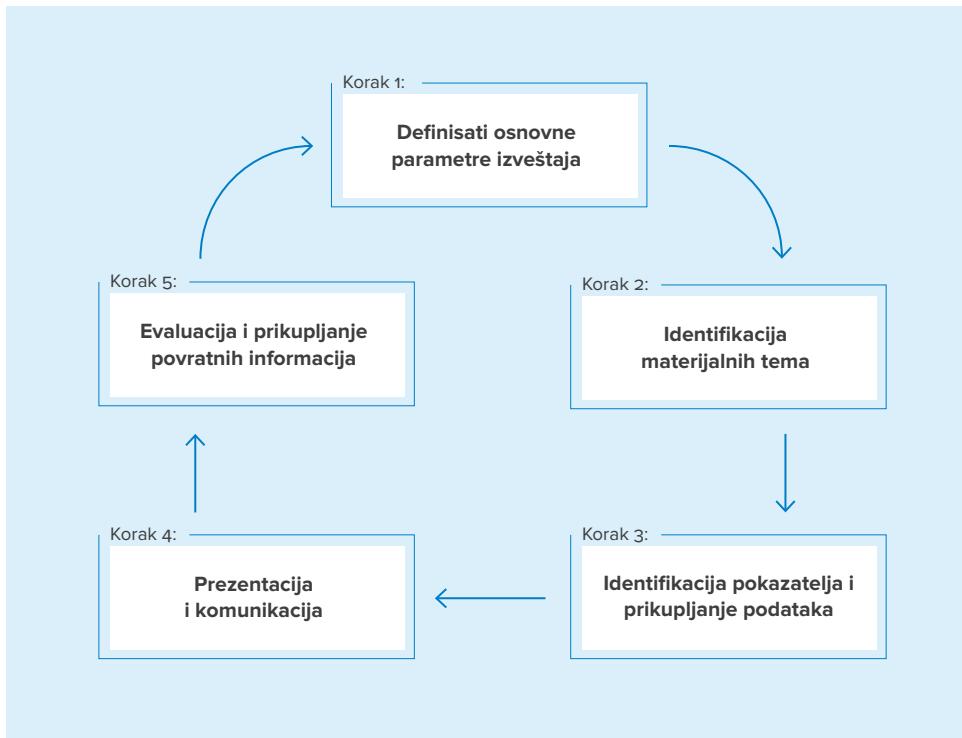
III deo

12. Proces pripreme nefinansijskog izveštaja – osnovni koraci

Priprema nefinansijskog izveštaja jeste kompleksan proces, koji zahteva učešće i saradnju različitih sektora, kao i uključivanje različitih upravljačkih nivoa u kompaniji.

Ukoliko se prvi put susrećete sa nefinansijskim izveštavanjem, mnoštvo različitih smernica, okvira i uputstava, kao i raznolikost izveštaja koje druge kompanije objavljaju, mogu delovati zbunjujuće i nesavladivo. Zbog toga u ovom odeljku donosimo pet jednostavnih koraka koje svaka kompanija može da primeni u pripremi nefinansijskog izveštaja, bez obzira na veličinu kompanije, sektor u kome posluje, i tržišta na kojima je prisutna.

Ilustracija 1: Koraci prilikom pripreme nefinansijskog izveštaja

Korak 1: Definišite osnovne parametre izveštaja

Pod osnovnim parametrima izveštaja podrazumevaju se:

Obuhvat izveštaja – Definišite da li će izveštaj obuhvatiti poslovanje i uticaje matične kompanije, ili/i drugih povezanih lica, čerki-kompanija, i uticaje ostvarene kroz lanac dobavljača. Uzmite u obzir da se mnogi značajni uticaji mogu ostvarivati izvan usko shvaćenog direktnog uticaja kompanije – npr. tokom životnog ciklusa proizvoda, duž dobavljačkog lanca, ili u zajednicama u kojima je kompanija prisutna, te da preusko definisanje obuhvata izveštaja može naići na kritike u kontekstu principa kvalitetnog izveštavanja.

Vremenski okvir izveštavanja – Definišite period i dinamiku izveštavanja (na primer, jednogodišnji ili dvogodišnji period izveštavanja, period uskladen sa kalendarskom ili finansijskom godinom). Imajte u vidu da su kompanije koje su zakonski obveznici nefinansijskog izveštavanja u Srbiji u obavezi da izveštavaju na godišnjem nivou, za isti period za koji podnose i finansijski izveštaj (više o zakonskoj obavezi nefinansijskog izveštavanja pročitajte na stranama 30-43). Uzmite u obzir vreme potrebno za pripremu izveštaja, koje može zahtevati i nekoliko meseci, kao i činjenicu da informacije koje će izveštaj sadržati treba da budu relevantne za zainteresovane strane u trenutku objavlјivanja.

Format izveštavanja – Definišite da li će nefinansijski izveštaj biti samostalna publikacija, ili deo godišnjeg izveštaja o poslovanju. Ova odluka imaće značajan uticaj na sam proces i rokove izrade. Prema važećem Zakonu o računovodstvu Republike Srbije, kompanije koje imaju obavezu nefinansijskog izveštavanja ovaj izveštaj moraju objavljivati u sastavu godišnjeg izveštaja o poslovanju (više o zakonskoj obavezi nefinansijskog izveštavanja pročitajte na stranama 30-43). Takođe, razmotrite da li će izveštaj biti objavljen i u štampanoj i u digitalnoj formi, i koje mogućnosti koje digitalni formati nude možete iskoristiti za bolju i učinkovitiju komunikaciju rezultata kompanije različitim grupama zainteresovanih strana.

Okvir/metodologija izveštavanja – Ukoliko ćete izveštaj bazirati na nekom od globalno prihvaćenih okvira i standarda, u ovoj fazi je potrebno da se detaljno upoznate sa zahtevima koje on propisuje. Pri izboru okvira ili standarda, istražite koji od njih su najčešće korišćeni u vašoj industriji, a koji na tržištu na kojem poslujete, i koji su

razlozi za to, kao i koji okvir ili standard je najadekvatniji u odnosu na interne procese i procedure u kompaniji.

Saveti iz prakse

U ovoj fazi je važno da:

- > obezbedite podršku najvišeg rukovodstva kompanije za izradu nefinansijskog izveštaja;
- > definišete raspoložive resurse, uključujući i budžet;
- > mapirate sve sektore u kompaniji i pozicije unutar tih sektora čije će učešće u procesu izrade izveštaja biti neophodno;
- > ukoliko je potrebno, uključite konsultante specijalizovane za nefinansijsko izveštavanje.

Korak 2: Identifikujte materijalne teme

Identifikacija materijalnih tema, odnosno izrada matrice materijalnosti, okosnica je procesa izrade nefinansijskog izveštaja, i istovremeno korak koji izaziva najviše nedoumica i pitanja kod kompanija koje izveštavaju.

Kao što je pomenuto u odeljku o principima kvalitetnog izveštavanja, „materijalnost“ označava prag na kom određena tema ili pokazatelj postaju dovoljno važni da bi o njima trebalo izveštavati. Iznad ovog praga sve teme koje su materijalne, međutim, neće imati istu važnost, i samim tim ni zastupljenost u izveštaju. Prioritizacijom ovih tema, uz dijalog sa zainteresovanim stranama, dobija se matrica materijalnosti.

Identifikacija materijalnih tema i matrice materijalnosti može podrazumevati različite procese i alate, koje kompanija može sprovoditi kao deo pripreme za izradu nefinansijskog izveštaja, ili kao deo šireg procesa postavljanja strategija održivosti. Bez obzira na način, vremenski okvir i korišćene alate, koji mogu varirati, neophodno je da proces identifikacije uključuje dijalog sa zainteresovanim stranama, i da sam proces i povezani ishodi budu detaljno opisani u izveštaju.

Izrada matrice materijalnosti podrazumeva nekoliko osnovnih koraka:

1. **Identifikacija šireg kruga materijalnih tema** – Ovo su teme koje kompanija može identifikovati na osnovu šireg konteksta održivosti, svoje poslovne strategije i ciljeva, i identifikovanih uticaja na ekonomiju, društvo i životnu sredinu. U ovom koraku u pitanju su tzv. „krovne teme“, kao na primer klimatske promene, radna prava, ili uticaj na lokalnu ekonomiju. Neki od globalnih okvira i standarda za izveštavanje nude i preliminarne liste tema, prema različitim kriterijumima kao što je sektor ili region poslovanja.
2. **Konsultacije sa zainteresovanim stranama** – Kompanija treba da stekne uvid u stavove, mišljenje i očekivanja zainteresovanih strana u vezi sa temama identifikovanim u prethodnom koraku. Cilj konsultacija je, sa jedne strane, prioritizacija, odnosno sticanje uvida u to koje teme za zainteresovane strane imaju manji ili veći značaj, i zbog čega; a sa druge strane, preciziranje i identifikacija konkretnih podtema (na primer rodna ravnopravnost u radnom okruženju u okviru radnih prava, ili podrška razvoju veština lokalnog stanovništva u okviru uticaja na lokalnu ekonomiju). Konsultacije treba da obuhvate i eksterne i interne zainteresovane strane (zaposlene), a mogu se sprovesti u različitim formatima, kao što su ankete, fokus grupe, ili redovni paneli sa zainteresovanim stranama koji se održavaju tokom godine.
3. **Analiza inputa i razvoj matrice** – Finalna matrica rezultat je uporedne analize inputa dobijenih od zainteresovanih strana i ciljeva i prioriteta kompanije, i može biti predstavljena grafički, ili kao lista tema, ili na drugi način koji adekvatno prezentuje značaj svake teme.

Sveobuhvatan i detaljan proces izrade matrice materijalnosti neophodan je prilikom značajnih promena u strategiji i ciljevima kompanije, ili u eksternom kontekstu održivosti, dok se na redovnom godišnjem nivou može sprovoditi ažuriranje postojeće matrice, na primer kroz traženje povratnih informacija u vezi sa prethodnim nefinansijskim izveštajem – od zainteresovanih strana.

Matrica materijalnosti – primeri dobre prakse

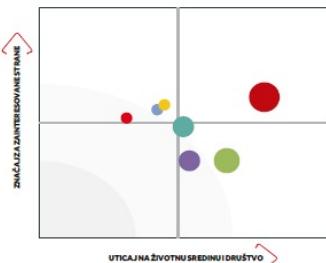
MATERIJALNE TEME

Stalni dijalog sa našim internim i eksternim zainteresovanim stranama jeste neophodan kako bismo adekvatno identifikovali relevantna ekonomska, društvena pitanja i pitanja u vezi sa zaštitom životne sredine na koja treba da usmerimo pažnju. Osim toga, konsultovanje zainteresovanih strana jeste ključno i za razvijanje najefikasnijih pristupa tim pitanjima.

U procesu izrade Izveštaja o održivosti za 2020. godinu, sprovedena je anketa sa internim i eksternim zainteresovanim stranama o materijalnim temama za kompanije Coca-Cola HBC Srbija i Bambi. Zainteresovane strane su upitane da navedu pet najznačajnijih tema u vezi sa

održivošću, u odnosu na dva kriterijuma: uticaj na životnu sredinu i društvo tokom vremena, i značaju za naše zainteresovane strane (eksterne i interne). Od 12 tema, definisanih na nivou Coca-Cola HBC Grupe (Ambalaža i upravljanje otpadom, Dobrobit i uključivanje zaposlenih, Ekonomski uticaj, Ishrana, Klimatske promene, Korporativno upravljanje, Kvalitet proizvoda, Ljudska prava, različitost i inkluzija, Odgovoran marketing, Održiva nabavka, Učešće u lokalnoj zajednici, Upravljanje vodnim resursima), i uz mogućnost da navedu i druge teme koje smatraju veoma važnim, zainteresovane strane izdvojile su sledeće teme kao najznačajnije:

INTERNI STEJKHOLDERI

- Ambalaža i upravljanje otpadom
- Klimatske promene
- Upravljanje vodnim resursima
- Učešće u lokalnoj zajednici
- Ekonomski uticaj
- Kvalitet proizvoda
- Dobrobit i uključivanje zaposlenih

EKSTERNI STEJKHOLDERI

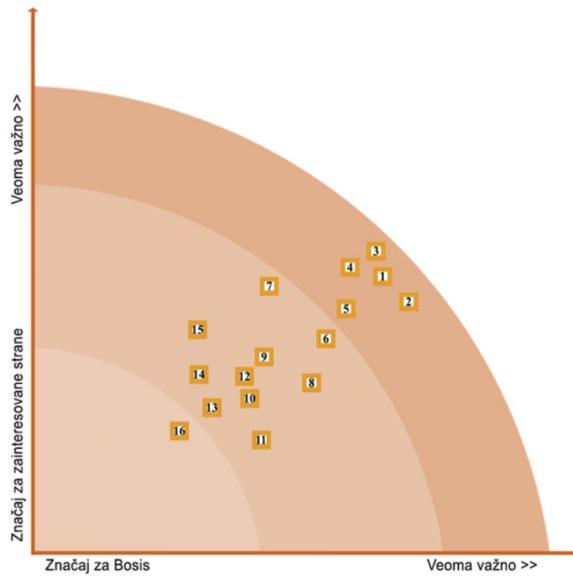

- Ambalaža i upravljanje otpadom
- Klimatske promene
- Upravljanje vodnim resursima
- Učešće u lokalnoj zajednici
- Ekonomski uticaj
- Kvalitet proizvoda
- Dobrobit i uključivanje zaposlenih

Teme, identifikovane kao materijalne u strategiji kompanije, kao i kod internih i eksternih stejkholdera, obradene su u ovom izveštaju na bazi pristupa upravljanju, inicijativa i na osnovu odgovarajućih pokazatelja učinka za svaku temu.

Matrica materijalnosti – primeri dobre prakse

MATRICA MATERIJALNOSTI

Bosisovi ključni stejholderi su u okviru dijaloga sa zainteresovanim stranama za 2020. godinu rangirali teme koje, po njihovom mišljenju, odražavaju najveći dvosmerni uticaj kompanije na društvo. U skladu sa tim, od ukupno 38 tema, odabранo je njih 16, koje su samim tim postale Bosis materijalne teme, kojima će se kompanija baviti u budućim izveštajima.

Environmental	Social	Governance and Compliance
13. Energetska efikasnost	5. Zdravlje i bezbednost	9. Upravljanje i etika
Zaštita voda	Diversity - različitost	6. Usaglašenost sa zakonskim propisima
Optad	Uključivanje zajednice	Transparentnost
12. Održiva ambalaža	Ljudska prava	1.Upravljanje kvalitetom
Biodiverzitet	10. Razvoj karijere i trening zaposlenih	Bezbednost hrane
Klimatske promene	Benefiti i penzionisanje zaposlenih	16. Zaštita i sigurnost podataka
14. Podizanje svesti o životnoj sredini	8. Uslovi rada	Zabrana konkurenčije
Transport i distribucija	Ravnoteža poslovog i privatnog života	
Održive šume	Jednake mogućnosti napredovanja za sve zaposlene	Economy
	3. Zadovoljstvo kupaca	2. Ekonomski učinak
	Zapošljavanje	7. Prisustvo na tržištu
	15. Razvoj društveno odgovornog poslovanja	11. Odgovorna nabavka
	Podrška razvoju i unapređenju lokalne zajednice	
	Korporativna filantropija	
	4. Odgovornost prema klijentima	
	Položaj žena	
	Korporativno volontiranje	
	Nediskriminacija	
	Zadovoljstvo dobavljača	

Matrica materijalnosti: Izveštaj o održivosti Bosis d.o.o, 2020.

Korak 3: Identifikujte jasne pokazatelje i prikupite odgovarajuće podatke

Pokazatelji o kojima će se izveštavati, pored toga što treba da budu direktno relevantni za teme definisane u prethodnom koraku, treba da budu i precizni, merljivi i jasni za komunikaciju. Ukoliko u pripremi izveštaja koristite neki od globalnih okvira ili standarda, u njima ćete pronaći već definisane pokazatelje, kao i uputstva za prikupljanje odgovarajućih podataka. Tehnike merenja i prikupljanja podataka treba da budu navedene i opisane i u samom izveštaju, kako bi se potkreplila njihova verodostojnost.

Saveti iz prakse

U ovoj fazi je važno da:

- > Okupite interni tim – predstavnike odgovarajućih sektora koji će učestvovati u prikupljanju podataka, i jasno podelite uloge i odgovornosti;
- > Obezbedite odgovarajuću obuku za interni tim – o nefinansijskom izveštavanju, pristupu kompanije, i tehnikama prikupljanja podataka koje će biti korišćene;
- > Mnoge stručne organizacije nude efikasne alate i facilitaciju prikupljanja podataka – informišite se da li bi vam korišćenje nekog od tih alata pomoglo u procesu;
- > Podaci koje ćete prikupljati biće kvalitativni i kvantitativni – osigurajte balans i povezanost između ove dve vrste podataka.

Korak 4: Prezentacija i komunikacija

Nakon što su svi relevantni podaci prikupljeni i provereni, pristupiće vam njihovoj sistematizaciji i razvoju narativnih delova izveštaja, koji će na najbolji način saopštiti postignute rezultate i pružiti kontekst za njihovo razumevanje.

Kvalitativni i narativni delovi izveštaja treba da obuhvate opis strategija i politika kompanije koje su relevantne za identifikovane materijalne teme, opis sprovedenih aktivnosti i projekata koji su doveli do kvalitativnih i kvantitativnih rezultata o kojima se izveštava, opis pristupa

izveštavanju, izradi matrice materijalnosti, i opis korišćenih tehnika za merenje i prikupljanje podataka. Finalna publikacija nefinansijskog izveštaja sadržaće:

- > Profil kompanije i osnovne informacije o njenom poslovanju;
- > Strategiju pristupa održivosti, uključivanju zainteresovanih strana i identifikaciji materijalnih tema;
- > Najvažnije parametre izveštaja (vremenski okvir, korišćene standarde i slično) koji će čitaocu pomoći u razumevanju predstavljenih informacija;
- > Opis politika i aktivnosti koje se odnose na identifikovane materijalne teme (grupisano prema materijalnim temama ili prema širim oblastima održivosti – uticaju na ekonomiju, životnu sredinu i društvo);
- > Kvantitativne i kvalitativne podatke, prema pokazateljima odabranim za svaku od identifikovanih materijalnih tema.

Saveti iz prakse

U ovoj fazi je važno da:

- > Razmotrite kanale komunikacije sa različitim grupama zainteresovanih strana i procenite koja forma prezentacije podataka je najadekvatnija za njih. Moguće je da će određene grupe zainteresovanih strana čitati samo delove izveštaja koji su predmet njihovog interesovanja, a ne izveštaj u celini, te razmotrite mogućnost segmentiranja izveštaja i iskoristite prednosti koje nude digitalne forme;
- > Blisko saradujete sa grafičkim dizajnerima koji rade na izveštaju, kako bi se kompleksni podaci predstavili na vizuelno najadekvatniji način – na primer kroz infografike, ilustracije, grafikone itd. Digitalne forme nude mogućnost da podaci budu prikazani i interaktivno, npr. uporedni rezultati iz godine u godinu, ili rezultat kompanije u odnosu na *benchmark* u istom sektoru;
- > Postarajte se da objavljeni izveštaj bude lako dostupan svim zainteresovanim stranama, komunikacijom putem svih kanala koje oni koriste. Posebnu pažnju posvetite internom prezentovanju postignutih rezultata zaposlenima.

Korak 5: Evaluacija i prikupljanje povratnih informacija

Objavljivanje nefinansijskog izveštaja može biti zakonska obaveza za neke kompanije, međutim, njegova uloga za samu kompaniju je daleko šira. Proces izrade i sama finalna publikacija pružaju mnoštvo dragocenih inputa za:

- > Evaluaciju i reviziju poslovnih strategija i ciljeva povezanih sa održivošću;
- > Unapređenje dijaloga sa zainteresovanim stranama;
- > Unapređenje procesa prikupljanja podataka i interne podele uloga.

Saveti iz prakse

U ovoj fazi je važno da:

- > Evaluirate proces izrade izveštaja zajedno sa kolegama iz svih sektora koje su u njemu učestvovali;
- > Osluškujete povratne informacije zainteresovanih strana u vezi sa njihovom uključenošću u proces, kao i sa finalnom publikacijom;
- > Osigurate podršku rukovodstva kompanije za dalje unapređenje procesa;
- > Inkorporirate naučene lekcije u naredni ciklus izveštavanja.

13. Saveti za primenu principa nefinansijskog izveštavanja

Bez obzira na nepostojanje jedinstvenog standarda, postoji saglasnost stručne javnosti u vezi sa principima na kojima kvalitetan nefinansijski izveštaj treba da bude zasnovan²⁹, a u nastavku delimo savete za primenu ovih principa u praksi:

Uključenost zainteresovanih strana

Kompanija treba da identifikuje svoje zainteresovane strane i da u izveštaju navede na koji način je odgovorila na njihova opravdana očekivanja i interes. Važno je postići ravnotežu između specifičnih interesa/očekivanja zainteresovanih strana za koje je razumno očekivati da će u većoj meri koristiti izveštaj, i širih očekivanja kada je reč o odgovornosti prema svim zainteresovanim stranama.

Saveti za primenu u praksi

Kako biste bili sigurni da ste na adekvatan način primenili ovaj princip, proverite ispunjenost sledećih kriterijuma:

- > Kompanija može da opiše zainteresovane strane za koje se smatra odgovornom;
- > Sadržaj izveštaja oslanja se na zaključke procesa uključivanja zainteresovanih strana, koji kompanija koristi u svojim stalnim delatnostima, i koji ima svoj formalni okvir;
- > Sadržaj izveštaja oslanja se na zaključke svih procesa uključivanja zainteresovanih strana, sprovedenih posebno za potrebe izrade izveštaja;
- > Procesi uključivanja zainteresovanih strana, koji utiču na odluke o izveštaju, odnose se na odgovarajuće teme (nefinansijski uticaji i učinci) i subjekt izveštavanja (kompaniju koja izveštava, a ne npr. ceo sektor kome pripada, ili tržište na kome posluje).

29 — Navedeno prema: GRI Standards 2016, GRI 101: Foundation

Prikaz uključivanja zainteresovanih strana – primer dobre prakse

Naši ključni stejholderi

Zainteresovane strane Erste Banke identifikovane su u skladu sa principima međunarodno priznatog standarda AA100OSE (AccountAbility: 2011), koji podrazumevaju procenu stepena zavisnosti od aktivnosti kompanije, vrste odgovornosti, nivoa intenziteta interakcije, uticaja i različitih perspektiva koje dijalog donosi.

Komunikacija sa zainteresovanim stranama kontinuirana je i dvosmerna i odvija se preko odgovarajućih kanala za svaku grupu stejholdera, kao što je navedeno u tabeli.

ZAINTERESOVANA STRANA	PODGRUPA	KANAL KOMUNIKACIJE
ZAPOSLENI	IZVRŠNI ODBOR BANKE	ZVANIČNE ODLUKE IO, INFORMATOR, DAN OTVORENIH VRATA I SASTANCI
	MENADŽMENT (L2 I L3)	SASTANCI I KONSULTACIJE
	ZAPOSLENI U PRODAJNOJ MREŽI	INTRANET, INTERNI ČASOPIS, DOP IZVEŠTAJ, OBUCE
	SINDIKAT	REDOVNI SASTANCI
	VOLONTERI	INTRANET, INTERNI ČASOPIS, DOP IZVEŠTAJ, SASTANCI, DRUŠTVENE MREŽE
	OSTALI ZAPOSLENI	INTRANET, INTERNI ČASOPIS, DOP IZVEŠTAJ, OBUCE
AKCIONARI	/	FINANSILSKI IZVEŠTAJI, DOP IZVEŠTAJI, VEB-SAJT BANKE
ERSTE GRUPA	ERSTE HOLDING	DOP IZVEŠTAJI, SASTANCI PO POTREBI, MEJL KOMUNIKACIJA
	ERSTE FONDACIJA	DOP IZVEŠTAJI, SASTANCI PO POTREBI, MEJL KOMUNIKACIJA
	ČLANICE ERSTE GRUPE	DOP IZVEŠTAJI, MEJL KOMUNIKACIJA
POSLOVNA ZAJEDNICA	PRODAJNA MREŽA ERSTE BANKE U SRBIJI I ĆERKE FIRME ERSTE GRUPE OSNOVANE U SRBIJI	KONFERENCIJE, DOGADAJI, SASTANCI, DOP IZVEŠTAJ, VEB-SAJT BANKE
	POSLOVNA UDRUŽENJA KOJA PROMOVIŠU DOP	KONFERENCIJE, DOGADAJI, SASTANCI, DOP IZVEŠTAJ, VEB-SAJT BANKE
	OSTALA POSLOVNA UDRUŽENJA	DOP IZVEŠTAJ, VEB-SAJT BANKE
	OSTALI	DOP IZVEŠTAJ, VEB-SAJT BANKE
KLIJENTI	FIZIČKA LICA	FILIJALE, VEB-SAJT BANKE, DOP IZVEŠTAJ, DRUŠTVENE MREŽE
	PRAVNA LICA – MALA PREDUZEĆA I PREDUZETNICI	FILIJALE, VEB-SAJT BANKE, DOP IZVEŠTAJ, DRUŠTVENE MREŽE
	PRAVNA LICA – MALA I SREDNJA PREDUZEĆA, VELIKI KLIJENTI I JAVNI SEKTOR	FILIJALE, VEB-SAJT BANKE, DOP IZVEŠTAJ, SASTANCI, UGOVORI
ŽIVOTNA SREDINA	/	N/A
ZAJEDNICA	LOKALNI NIVO (U MESTIMA U KOJIMA BANKA POSLUJE)	FILIJALE, VEB-SAJT BANKE, DRUŠTVENE MREŽE, DOP IZVEŠTAJ
	NACIONALNI NIVO	MEDIJ, VEB-SAJT BANKE, DRUŠTVENE MREŽE, DOP IZVEŠTAJ
NEPROFITNE ORGANIZACIJE	UDRUŽENJA POTROŠAČA	WEB-SAJT BANKE, DRUŠTVENE MREŽE
	PARTNERI	WEB-SAJT BANKE, DRUŠTVENE MREŽE, DOP IZVEŠTAJ, SASTANCI, MEJL KOMUNIKACIJA
	OSTALI	WEB-SAJT BANKE, DRUŠTVENE MREŽE, DOP IZVEŠTAJ
MEDIJ	SPECIALIZOVANI (EKONOMIJA, FINANSIJE I BANKARSTVO)	INTERVJUI, ČLANCI
	NACIONALNI	INTERVJUI, ČLANCI, UPITI, SAJT BANKE, DRUŠTVENE MREŽE
	LOKALNI	INTERVJUI, ČLANCI, UPITI, SAJT BANKE, DRUŠTVENE MREŽE
DRŽAVNE INSTITUCIJE	REGULATORNA TELA	WEB-SAJT BANKE, STRUČNI SKUPOVI
	INSTITUCIJE DRŽAVNE UPRAVE	WEB-SAJT BANKE, STRUČNI SKUPOVI
	PARTNERI NA PROJEKTIMA	WEB-SAJT BANKE, DOP IZVEŠTAJ, SASTANCI, MEJL KOMUNIKACIJE
	LOKALNE SAMOUPRAVE (U MESTIMA U KOJIMA BANKA POSLUJE)	WEB-SAJT BANKE, STRUČNI SKUPOVI

Izveštaj o društveno odgovornom poslovanju za 2020. godinu Erste Bank a.d. Novi Sad

Kontekst održivosti - Izveštaj treba da prikaže učinak kompanije u širem kontekstu održivosti, odnosno da, pored očekivanja zainteresovanih strana, uzme u obzir i teme koje su u datom periodu i na datom tržištu lokalno, regionalno ili globalno relevantne. Primeri za neke od takvih tema mogu biti: klimatske promene, ugroženost vodnih resursa, uticaji na ljudska prava kroz direktnе operacije i kroz lanac dobavljača.

Saveti za primenu u praksi

Kako biste bili sigurni da ste na adekvatan način primenili ovaj princip, proverite da li:

- > kompanija u izveštaju iznosi svoje razumevanje održivog razvoja i pri tome se oslanja na objektivne i dostupne podatke;
- > kompanija u izveštaju iznosi svoj učinak u pogledu širih uslova i ciljeva održivog razvoja, kako su definisani u priznatim sektorskim, lokalnim, regionalnim i/ili globalnim okvirima;
- > kompanija u izveštaju prikazuje svoj učinak srazmerno geografskim okvirima svog poslovanja (za sva tržista na kojima je prisutna);
- > izveštaj opisuje na koji su način teme održivosti povezane sa dugoročnom strategijom kompanije, rizicima i prilikama, uključujući i pitanja koja se odnose na lanac dobavljača.

Materijalnost - Informacije sadržane u izveštaju treba da obuhvate teme i ključne pokazatelje performansi (KPIs) koji odražavaju značajne ekonomske, socijalne i uticaje u vezi sa životnom sredinom, ili one koji bi u znatnoj meri mogli uticati na procene ili odluke zainteresovanih strana.

Materijalnost označava prag na kome određena tema ili pokazatelj postaju dovoljno važni da bi o njima trebalo izveštavati. Iznad ovog praga sve teme koje su materijalne, međutim, neće imati istu važnost, i samim tim ni zastupljenost u izveštaju. Proces određivanja prioriteta tema, poznat i kao izrada matrice materijalnosti, treba da bude dokumentovan i objašnjen u izveštaju.

Saveti za primenu u praksi

Kako biste bili sigurni da ste na adekvatan način primenili ovaj princip, proverite da li je uzeto u razmatranje sledeće:

- > glavne teme koje su istakle zainteresovane strane;
- > glavne teme i budući izazovi za sektor u kome kompanija posluje, i koje su iznele druge kompanije iz istog sektora;
- > relevantni zakoni, propisi, međunarodni sporazumi ili dobrovoljni sporazumi, koji imaju strateško značenje za kompaniju i njene zainteresovane strane;
- > uticaji, rizici ili prilike iz šireg konteksta održivosti (kao što je objašnjeno u principu „Kontekst održivosti“)
- > ključne vrednosti, politike, strategije, operativni poslovni sistemi u kompaniji, kratkoročni i dugoročni ciljevi;
- > interesi/očekivanja zainteresovanih strana kojima je posebno bitan uspeh kompanije (npr. zaposlenih, akcionara, dobavljača);
- > značajni rizici za kompaniju i kritični faktori koji utiču na uspeh kompanije;
- > ključne sposobnosti kompanije i način na koji one mogu da doprinesu održivom razvoju.

Potpunost - Izveštaj treba u potpunosti da obuhvati identifikovane materijalne teme i njihove granice (npr. da li su uticaji kompanije direktni ili indirektni), u vremenskom periodu na koji se izveštaj odnosi.

Saveti za primenu u praksi

Kako biste bili sigurni da ste na adekvatan način primenili ovaj princip, proverite da li:

- > izveštaj uzima u obzir uticaje koje kompanija uzrokuje, kojima doprinosi, i koji direktno proizilaze iz njenih poslovnih odnosa;
- > izveštaj obuhvata i prioritizuje sve materijalne informacije, identifikovane na osnovu prethodnih principa materijalnosti, konteksta održivosti i uključivanja zainteresovanih strana;
- > informacije u izveštaju obuhvataju sve značajne uticaje ostvarene u periodu izveštavanja, kao i razumne procene budućih uticaja, onda kada su oni predvidivi ili neizbežni;
- > izveštaj ne izostavlja značajne informacije koje mogu da utiču na procene i odluke zainteresovanih strana.

Uravnoteženost - Izveštaj treba da pruži nepristrasnu sliku ukupnog učinka kompanije, prezentujući i pozitivne i negativne aspekte učinka, bez selektivnog prikazivanja informacija koje može uticati na procenu i utisak čitaoca.

Saveti za primenu u praksi

Kako biste bili sigurni da ste na adekvatan način primenili ovaj princip, proverite da li su ispunjeni sledeći kriterijumi:

- > Izveštaj pokriva i povoljne i nepovoljne rezultate i teme;
- > Informacije u izveštaju predstavljene su na način koji čitaocu omogućava jednak uvid u pozitivne i negativne trendove;
- > Prostor koji je temama dat u izveštaju srazmeran je njihovoj materijalnosti, a ne ostvarenim pozitivnim ili negativnim rezultatima.

Uporedivost - Način na koji kompanija selektuje, prikuplja i objavljuje podatke treba da bude konzistentan. Informacije predstavljene u izveštaju treba da omoguće zainteresovanim stranama da analiziraju učinak kompanije tokom vremena, kao i da pruže osnovu za analizu učinka u odnosu na druge kompanije.

Saveti za primenu u praksi

Kako biste bili sigurni da ste na adekvatan način primenili ovaj princip, proverite da li su ispunjeni sledeći kriterijumi:

- > Izveštaji i podaci izneti u njima mogu da se upoređuju iz godine u godinu;
- > Učinak kompanije uporediv je sa odgovarajućim standardima (benchmarks);
- > Identifikovane su i objašnjene sve promene nastale između dva izveštaja, koje se odnose na materijalne teme, granice, ili vremenski okvir izveštavanja;
- > Kada god je to moguće, u izveštaju se koriste opšteprihvaćeni protokoli za merenje, prikupljanje i prezentovanje podataka.

Tačnost - Informacije i podaci predstavljeni u izveštaju, bilo da su kvalitativne ili kvantitativne, treba da budu tačne i proverljive, a korišćeni sistemi merenja, prikupljanja i analiziranja podataka treba da budu navedeni i objašnjeni u izveštaju. Uz to, informacije moraju biti precizne i detaljne, do nivoa koji zainteresovanim stranama omogućava da steknu jasan i adekvatan uvid u učinak kompanije.

Saveti za primenu u praksi

Kako biste bili sigurni da ste na adekvatan način primenili ovaj princip, proverite da li su ispunjeni sledeći kriterijumi:

- > Izveštaj sadrži podatke koji su izmereni;
- > Načini merenja, obračunavanja i procene podataka adekvatno su navedeni i objašnjeni, i mogu biti replicirani tako da dovedu do istih ili veoma sličnih rezultata;
- > Mogućnost greške u predstavljenim podacima je takva da ne utiče značajno na mogućnost zainteresovanih strana da steknu jasan i adekvatan uvid u učinak kompanije;
- > Kvalitativni podaci predstavljeni u izveštaju konzistentni su sa ostalim prezentovanim informacijama i eventualnim eksternim izvorima.

Blagovremenost - Kompanija treba da izveštava o svojim nefinansijskim učincima redovnom dinamikom, kako bi zainteresovanim stranama omogućila donošenje procena i odluka na osnovu dobre informisanosti. Redovna dinamika izveštavanja podrazumeva doslednost u učestalosti izveštavanja i dužini perioda izveštavanja. Dodatno, za zainteresovane strane može biti značajno ukoliko su raspored finansijskog i nefinansijskog izveštavanja usklađeni.

Saveti za primenu u praksi

Kako biste bili sigurni da ste na adekvatan način primenili ovaj princip, proverite ispunjenost sledećih kriterijuma:

- > Izveštaj sadrži informacije koje su relevantne u trenutku objavljivanja
- > U izveštaju se jasno navodi na koji period se neka informacija odnosi, kada je bila ili će biti ažurirana, da li postoje odstupanja u odnosu na informacije objavljene u prethodnom izveštaju, i ukoliko postoje – koji su razlozi odstupanja.

Jasnoća - Informacije u izveštaju treba da budu predstavljene na način koji je razumljiv i pristupačan zainteresovanim stranama kojima su te informacije namenjene.

Saveti za primenu u praksi

Kako biste bili sigurni da ste na adekvatan način primenili ovaj princip, proverite ispunjenost sledećih kriterijuma:

- > Izveštaj sadrži nivo informacija koji zahtevaju zainteresovane strane, ali izbegava preterane i nepotrebne detalje;
- > Zainteresovane strane mogu pronaći željenu informaciju uz uložen razuman trud, pomoću sadržaja, mapa, linkova i drugih alata;
- > Izveštaj izbegava upotrebu tehničkih izraza, skraćenica, stručnog žargona i sl. sa kojima zainteresovane strane verovatno nisu upoznate, i/ili sadrži objašnjenja ili pojmovnik ovih termina;
- > Izveštaj je na jeziku/jezicima i u formatu koji su pristupačni najvećem delu zainteresovanih strana.

Pouzdanost - Kompanija treba da prikuplja, beleži, analizira i objavljuje informacije i procese korišćene u pripremi izveštaja na način koji se može podvrgnuti proveri, i koji potkrepljuje kvalitet i materijalnost informacija.

Saveti za primenu u praksi

Kako biste bili sigurni da ste na adekvatan način primenili ovaj princip, proverite ispunjenost sledećih kriterijuma:

- > Opseg i stepen eksterne verifikacije su identifikovani i navedeni u izveštaju;
- > Kompanija može da identificuje originalne izvore informacija objavljenih u izveštaju;
- > Kompanija može da pruži pouzdane dokaze koji potkrepljuju tvrdnje ili procene iznete u izveštaju;
- > U izradu izveštaja su uključene osobe iz kompanije koje imaju direktni uvid u originalne podatke, i mogu da potvrde njihovu tačnost i izvore.

14. Verifikacija izveštaja – pružanje usluge nezavisnog uveravanja

Kompanije mogu koristiti različite pristupe kako bi dodatno pojačale kredibilitet svojih nefinansijskih izveštaja – na primer, mogu se pozivati na podatke o poslovanju o kojima su izvestile nadležna regulatorna tela, sisteme interne kontrole, ili na sertifikate i rezultate revizija koji potvrđuju kredibilnost procesa za prikupljanje podataka u određenim oblastima koje nefinansijski izveštaj obuhvata.

Jedan od najčešćih načina je, svakako, korišćenje usluge nezavisnog uveravanja, čiji je rezultat objavljivanje zaključka o kvalitetu izveštaja i informacija koje on sadrži, bilo da su kvalitativnog ili kvantitativnog karaktera. Nezavisno uveravanje takođe može uključivati zaključke o sistemima i procesima koji su korišćeni u pripremi nefinansijskog izveštaja, kao što je proces definisanja sadržaja, uključujući i principe materijalnosti i uključivanja zainteresovanih strana. Važno je napomenuti da nezavisno uveravanje ne podrazumeva ocenu kvaliteta ili nivoa učinka kompanije u oblastima obuhvaćenim izveštajem.

Uslugu nezavisnog uveravanja pružaju specijalizovane organizacije, koje moraju poštovati profesionalne standarde, odnosno primenjivati sistematičan i dokumentovan proces, zasnovan na potvrdoma i dokazima. Pružalac usluge mora biti nezavisan od kompanije, kako bi mogao da pruži nepristrasno mišljenje i zaključke o izveštaju. Mišljenje pružaoca usluge nezavisnog uveravanja treba da bude objavljeno u samom izveštaju, i da sadrži informacije o obuhvatu i stepenu sprovedenih procesa, i donetim zaključcima.

Prilikom pružanja usluge nezavisnog uveravanja nefinansijskih izveštaja mogu se koristiti međunarodni standardi kao što je ISAE 3000 ili Accountability. Mišljenje koje pružalac usluge može biti: 1) ograničeno uverenje – kada pružalac usluge izjavljuje da nisu pronađene materijalne pogrešne informacije; ili: 2) sa razumnom garancijom – kada pružalac usluge ima pozitivnu ocenu da su informacije adekvatno pripremljene i predstavljene, u skladu sa zahtevima organizacije koja ih je izdala.

Nezavisno uveravanje daje korisnicima nefinansijskog izveštavanja veći stepen poverenja u kvalitet izveštaja koje izdaje kompanija. Ponekad je takva vrsta provere nefinansijskog izveštaja uslovljena od strane investitora/poslovnog partnera, a u svakom slučaju, neosporno je da utiče na povećanje kredibiliteta i pouzdanosti podataka i, na taj način, jačanje poverenja zainteresovanih strana, posebno investitora. Pored toga, proces nezavisnog uveravanja može se pozitivno odraziti i na interna pitanja, kao što su poboljšanje sistema za prikupljanje podataka, procesa interne kontrole, i poboljšanje identifikacije rizika i upravljanja njima.

Korišćeni izvori i resursi

Global Reporting Initiative, <https://www.globalreporting.org/>

International Integrated Reporting Council, <https://integrate-dreporting.org/>

Sustainability Accounting Standards Board, <https://www.sasb.org/>

International Finance Corporation, https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/Topics_Ext_Content/IFC_External_Corporate_Site/Sustainability-At-IFC/

Directive 2014/95/EU, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2014/95/oj>

Regulation (EU) 2019/2088, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/2088/oj>

Regulation (EU) 2020/852, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32020R0852>

EU Action Plan: Financing Sustainable Growth, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018DC0097>

COM/2021/189, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021PC0189>

The relationships between SFDR, NFRD and EU Taxonomy, <https://www.bloomberg.com/professional/blog/the-relationships-between-sfdr-nfrd-and-eu-taxonomy/>

SFDR, NFRD and the EU Taxonomy – What is their relationship?, <http://www.bos-cbscsr.dk/2021/03/25/sfdr-nfdr-and-eu-taxonomy/>

Current non-financial reporting formats and practices, European Financial Reporting Advisory Group, <https://www.efrag.org/Lab2>

A comprehensive overview of how Member States are implementing the EU Directive on Non-financial and Diversity Information, CSR Europe and GRI in collaboration with Accountancy Europe, <https://www.accountancyeurope.eu/wp-content/uploads/1711-NFRpublication-GRI-CSR-Europe.pdf>

Capturing the Corporate Social Footprint, Sustainalytics, <https://connect.sustainalytics.com/sfs-capturing-corporate-social-footprint-ebook>

Zakon o računovodstvu, Službeni glasnik Republike Srbije broj 73, 11/10/2019.

FORUM ZA ODGOVORNO POSLOVANJE

Forum za odgovorno poslovanje

kancelarija@odgovornoposlovanje.rs

<https://odgovornoposlovanje.rs>

<facebook.com/odgovorno.poslovanje>

twitter.com/FOP_Srbija

Forum za odgovorno poslovanje

smart KOLEKTIV

Smart kolektiv

office@smartkolektiv.org

<https://smartkolektiv.org/>

<facebook.com/Smart.Kolektiv>

<twitter.com/SmartKolektiv>

Smart kolektiv

